

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

LINA Laina Ishaq, 19720622-9200
Häktet Kronoberg

Offentlig försvarare:

Advokat Mikael Westerlund
Advokatfirman De Basso AB
Hantverkargatan 42 B
112 21 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Reena Devgun och Karolina Wieslander
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Folkkrättsbrott, grovt brott, 22 kap 6 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2014
2013-08-07 -- 2014-06-30
2. Grov krigsförbrytelse, 4 § 1 st 11 p, 11 § och 12 § lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott
2014-07-01 -- 2016-05-26

Påföljd m.m.

Fängelse 6 år

Häktning m.m.

Lina Ishaq ska stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot henne.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

Mikael Westerlund tillerkänns ersättning av allmänna medel med 464 588 kr. Av beloppet avser 359 130 kr arbete, 12 540 kr tidsspillan och 92 918 kr mervärdesskatt. Kostnaden ska stanna på staten.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehållsförteckning	3
SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	7
YRKANDEN M.M.	10
Yrkanden, förtydliganden och inställning	10
Prövningens ram	11
Jurisdiktion	12
DOMSKÄL	13
Allmänt om utredningen i målet	13
Rekryterades och användes Joan som barnsoldat?	14
Rättslig reglering	14
Utredningen rörande rekrytering och användande av Joan som barnsoldat	14
Tingsrättens bedömning	16
Åklagarens förstahandsyrkande om ansvar för handlingsbrott	17
Underlåtenhetsansvar	19
Utgångspunkter för bedömningen	19
Underlåtenhetsansvar och folkrätten	20
Tingsrättens bedömning	21
Lina Ishaqs uppsåt och ansvar	22
Lina Ishaqs ideologiska bakgrund	22
Angående Syrienresan	24
Angående Joans roll som barnsoldat	27
Lina Ishaqs kännedom om Joans roll som barnsoldat	27
Linas Ishaqs inställning till Joans roll som barnsoldat	30

Avdelning 4

Sammanfattande bedömning i uppsåtsfrågan	33
Lina Ishaqs rättsliga ansvar	35
Garantställning.....	35
Förhållandena i Syrien.....	35
Rättsliga förutsättningar för underlåtenhetsansvar	36
Tingsrättens bedömning.....	38
Rubricering och påföljd	39
Rubricering.....	39
Påföljd.....	40
Övrigt	42

SAMMANFATTNING

Tingsrätten dömer Lina Ishaq till sex års fängelse för grovt folkrättsbrott och grov krigsförbrytelse. Hon döms som medgärningsman för att hon, i egenskap av skyddsgarant, underlåtit att förhindra att hennes son Joan, 12–15 år, av okända medgärningsmän rekryterades och användes som barnsoldat för IS räkning i den väpnade konflikten i Syrien.

Åklagaren har i första hand gjort gällande att Lina Ishaq begått nu aktuella brott genom aktivt handlande (handlingsbrott) och anfört att hon låtit Joan ha vapen hemma, bistått honom med utrustning och tillåtit att han lämnat bostaden för att fullgöra sina uppgifter som barnsoldat. I andra hand har gjorts gällande att Lina Ishaq begått brotten genom underlåtenhet bestående i att hon inte hindrat Joan från att lämna bostaden för att agera som barnsoldat (underlåtenhetsbrott). I tredje hand har gjorts gällande att hon främjat brotten (medhjälp).

Tingsrätten har funnit att Lina Ishaq och hennes man tillhört en sektliknande islamistisk miljö som glorifierade väpnad kamp för islam och sharia (jihad) och utvandring för att leva i ett fundamentalistiskt samhälle (hijra). I april 2013 tog Lina Ishaq med sig parets yngre barn, inklusive Joan, och anslöt sig till maken och en äldre son i Syrien. Tingsrätten har bedömt att Lina Ishaq var införstådd med att det var Syrien de skulle till, och att hon var väl medveten om att det pågick ett inbördeskrig som involverade våldsbejakande islamistiska grupper. Redan då måste Lina Ishaq ha haft uppsåt till att Joan kunde komma att användas som barnsoldat.

Tingsrätten har vidare funnit att Joan i Syrien rekryterades och användes som barnsoldat för IS räkning. Han började användas senast i augusti 2013 och deltog därefter på IS sida i kriget fram till sin död. Det måste Lina Ishaq ha vetat om. Hon har inte vidtagit adekvata åtgärder för att förhindra att Joan lämnade bostaden för att fullgöra sina uppgifter som barnsoldat, och tingsrättens uppfattning är att hon inte heller velat hindra det, utan att hans roll som barnsoldat varit i enlighet med hennes övertygelser.

Avdelning 4

Enligt tingsrättens uppfattning saknas det förutsättningar att bifalla åtalet avseende handlingsbrott. Detta eftersom det inte är bevisat att Lina Ishaq bistått Joan med utrustning på ett sådant sätt att det kan utgöra ett led i rekrytering eller användande av honom som barnsoldat, och gärningsbeskrivningen i övrigt, enligt tingsrättens mening, får anses ta sikte på underlåtenhetsansvar.

Tingsrätten har kommit fram till att folkrättsbrott/krigsförbrytelse kan begås genom underlåtenhet, även om de i första hand tar sikte på aktivt handlande, och att den bakomliggande folkrätten inte heller lägger hinder i vägen för en sådan rättstillämpning. Vidare står det klart att Lina Ishaq, som var Joans förälder och – enligt svensk rätt – vårdnadshavare och levde tillsammans med honom, hade ställning som skyddsgarant i förhållande till honom. Det innebär att hon hade en särskild plikt att skydda honom, och att underlåtenhet att göra det kan grunda straffansvar.

Annat är inte bevisat än att Lina Ishaq, väl i Syrien, saknade faktisk möjlighet att förhindra att Joan användes som barnsoldat. Hon hade dock själv valt att försätta sig i en situation där hon måste ha varit medveten om att hon skulle sakna den möjligheten. Tingsrättens bedömning är att en garant inte kan undgå straffrättsligt ansvar för att underlåta att förhindra något som hon själv med vett och vilja tillsett att hon inte kan förhindra, och som hon inte heller vill förhindra. Av det följer att Lina Ishaqs underlåtenhet att hindra Joan från att lämna hemmet för att utföra sina uppgifter som barnsoldat är straffbar. Åtalet ska därmed bifallas.

Gällande rubricering och påföljd saknas i stor utsträckning tidigare praxis. Tingsrätten tar fasta på bl.a. att det rör sig om ett barn i åldern 12–15 år som under flera år använts som barnsoldat av en terrorsekt och att han använts i anslutning till direkt eldstrid och krigsbrott, vilket måste ha medfört ett mycket svårt lidande för honom. Det har emellertid inte gått att närmare utreda detaljerna kring hur eller med vilken intensitet han användes. Tingsrätten beaktar även att underlåtenhet i allmänhet har ett lägre straffvärde. Sammantaget anser tingsrätten att brotten är att bedöma som grova och bestämmer påföljden till sex års fängelse.

BAKGRUND

Av utredningen framgår bl.a. följande, vilket inte ifrågasätts av Lina Ishaq.

Tiden innan Syrien

Lina Ishaq växte upp i en kristen irakisk familj i Halmstad. Hon utbildade sig till och arbetade en kortare period som sjuksköterska. I tidiga 20-årsåldern träffade hon Jiro Mehho, som kom från en muslimsk familj, och de blev ett par. Hon intresserade sig för islam och kom att konvertera. 1996 gifte de sig muslimskt, och året därpå ingick de även äktenskap enligt svenska regler. Under perioden 1997–2013 fick paret sex barn tillsammans men levde, efter en inledande tid i Sverige, under långa perioder i olika länder. De hade hela tiden ett gott samarbete och samsyn kring barnen, som bodde med Lina Ishaq men hade kontinuerlig kontakt med Jiro Mehho. Han bidrog också ekonomiskt till familjen, och de brukade träffa honom i Sverige på loven. De ingick i en social kontext präglad av religiösa övertygelser, och ett motiv för dem till att flytta utomlands var att få leva i ett samhälle med muslimsk majoritetsbefolkning. Under 2009–2013 drev Jiro Mehho en hemsida med salafisisk-jihadistisk inriktning, och han höll även predikningar.

Samma år som Lina Ishaq och Jiro Mehho formellt gifte sig, 1997, föddes deras äldsta dotter. 1999 föddes äldsta sonen, Omar. Året därpå flyttade familjen från Halmstad till Lund. Där föddes Joan 2001. Samma år ansökte Lina Ishaq om äktenskapsskillnad och flyttade tillbaka till Halmstad. 2002 flyttade hon och barnen, med Jiro Mehhos stöd och samtycke, till Förenade Arabemiraten. Där försörjde sig Lina Ishaq som lärare. Sommaren 2005, då Lina Ishaq och barnen var hemma i Sverige och träffade Jiro Mehho, blev Lina Ishaq gravid med tvillingdöttrar som hon, efter att i mellantiden ha återvänt till Förenade Arabemiraten, födde i Sverige 2006. Jiro Mehho tog då hand om de andra barnen. Året därpå, 2007, flyttade hon och barnen tillbaka till Förenade Arabemiraten. 2009 återvände de till Sverige, och 2010 flyttade de vidare till England. Även den flytten skedde efter samråd med och samtycke från Jiro Mehho, och även i

England försörjde Lina Ishaq familjen genom att arbeta som lärare. Jiro Mehho hade gift sig med en annan kvinna. Inför sommaren 2012 kom Lina Ishaq och Jiro Mehho överens om att istället för att hon och barnen besökte honom i Sverige, skulle de träffa honom i Egypten, dit han lyckats få visum, och fira ramadan tillsammans. Lina Ishaq blev under samlevnaden på nytt gravid. Hon och Jiro Mehho bestämde sig för att familjen skulle prova att bo i Egypten. Jiro Mehho, vars visum gick ut, åkte dock snart tillbaka till Sverige, och Lina Ishaq började åter arbeta som lärare.

Resan till Syrien och tiden där

Jiro Mehho återvände inte till Egypten. Enligt Lina Ishaq berättade han för henne att han befann sig i Turkiet och var intresserad av att stanna där. I själva verket anslöt han sig till en våldsbejakande islamistisk grupp i Syrien. Han och Lina Ishaq kom överens om att Omar skulle hälsa på honom under jullovet 2012/2013, och Lina Ishaq bokade biljett till Turkiet åt pojken. Omar kom inte tillbaka till Egypten. I april 2013 flög Lina Ishaq och resten av barnen, enligt överenskommelse med Jiro Mehho, till Antakya i Turkiet, nära den syriska gränsen. Hon och barnen fördes i stort sett omgående över gränsen in i Syrien med bil, och där återförenades de med Jiro Mehho och Omar i Idlib-området. Jiro Mehho berättade att han anslutit sig till IS. Inför resan hade Lina Ishaq köpt nya kläder till familjen och tagit ut drygt 73 000 egyptiska pund (motsvarande knappt 73 000 kr). Under de följande åren i Syrien flyttade familjen ofta, företrädesvis inom IS-kontrollerat område på flykt undan stridigheter.

Inledningsvis bodde Omar och Joan inte med Lina Ishaq och småsyskonen utan tillsammans med männen i den syriska by som familjen först anlände till. I juni 2013 föddes yngsta sonen. Den 5 augusti samma år stupade Jiro Mehho i en attack mot en flygplats. Efter Jiro Mehhos död flyttade Omar och Joan hem till Lina Ishaq, och kort därefter flyttade familjen till en mindre stad utanför Aleppo. Familjen bodde därefter tillsammans, med undantag för att Omar och äldsta dottern under perioder hade annan bostad. Även då fanns de i varandras närhet.

2013 förlovade eller gifte sig äldsta dottern, då 16 år, med Abdurahman, som var med i IS. Under 2013-2014 flyttade familjen flera gånger och bodde bl.a. en tid tillsammans med Jiro Mehhos andra fru innan de i juli 2014 slog sig ned i Raqqa. I augusti skadades Joans ben tämligen allvarligt i samband med att en missil slog ned i staden. Under 2014 gifte sig Omar, då 15 år, med en syrisk flicka. Samma år gifte Lina Ishaq om sig med en irakisk IS-man. Under 2016 dog Abdurahman, och Lina Ishaqs nya man åkte till Irak. Han hälsade därefter bara på i korta perioder, men Lina Ishaq blev åter gravid. I slutet av året stupade Omar. Vid årsskiftet 2016/2017 gifte äldsta dottern om sig. 2017 flyttade familjen från Raqqa. I juli det året föddes Lina Ishaqs yngsta dotter. Lina Ishaqs nya man dog i Irak. Joan dog i Raqqa i september. I slutet av året dog även yngsta sonen. Familjen flyttade sedan flera gånger för att undkomma stridigheterna, och hamnade slutligen i Baghuz vid årsskiftet 2018/2019. Svärsonen lät sig smugglas ut, men resten av familjen blev kvar medan Baghuz belägrades.

I mars 2019 fördes familjen till Al Hol-lägren av kurdiska styrkor. I mars 2020 smugglades de ut ur lägren. När Lina Ishaq, tvillingdottern Taymyah och den yngsta dottern skulle smugglas vidare blev de upptäckta och hamnade i ett turkiskt flyktingläger, från vilket de småningom utvisades till Sverige. Den äldsta dottern och den andra tvillingflickan är alltså kvar i Syrien.

Den interna väpnade konflikten i Syrien

Under 2011 utbröt storskaliga protester mot Syriens president Bashar al-Assad. Protesterna kom inledningsvis från ett stort antal sinsemellan olika religiösa och politiska grupperingar, men radikala islamistiska krafter kom att bli dominerande och protesterna kom att utvecklas till ett brutalt inbördeskrig. Från i vart fall våren 2012 pågick en intern väpnad konflikt som involverade bl.a. våldsbejakande islamistiska grupper. Den al Qaida-ansluta organisationen Islamiska staten i Irak (ISI) expanderade till Syrien under våren 2013, bytte namn till Islamiska staten i Irak och al-Sham/Levanten (ISIS/ISIL), och konflikt uppstod mellan al Qaida och ISIS, som bröt sig loss och senare bytte namn till Islamiska staten (IS). IS blev en mycket dominant aktör i konfliktens Syrien som kontrollerade delar av landet och utropade sitt

kalifat sommaren 2014. IS bejakade en strikt och konservativ syn på islam, som bl.a. omfattade en uppfattning om män som överordnande kvinnor och kamp mot otrogna kättare, dvs. mot dem som inte delade IS världsbild. IS kontroll över olika områden byggdes upp gradvis. Över tid inrättades en tämligen omfattande byråkrati, islamistiska domstolar, gränskontroller, träningsläger och regler om bl.a. att kvinnor som utgångspunkt inte fick röra sig fritt utan behövde en manlig ledsagare.

YRKANDEN M.M.

Yrkanden, förtydliganden och inställning

Åklagaren har yrkat och åberopat bevisning enligt stämningsansökan, bilaga 1.

Åklagaren har efter frågor från rätten gjort följande förtydliganden under huvudförhandlingen.

Påståendet att Lina Ishaq fört Joan till Syrien i april 2013 (stämningsansökan s. 1 st. 2) görs inte gällande som en del av den straffbara gärningen, utan ska uppfattas som ett bevisfaktum till styrkande av Lina Ishaqs uppsåt.

Det faktiska gärningspåståendet (stämningsansökan s. 2 st. 3) är i första hand att hon möjliggjort att Joan kunnat rekryteras och användas som barnsoldat från det att han var 12 år till dess att han fyllt 15 år. Detta genom att hon låtit honom hantera och förvara vapen i den gemensamma bostaden, bistått honom med utrustning i form av skor och kläder, samt tillåtit att han lämnat bostaden för att kunna fullgöra sina åtaganden/uppgifter som barnsoldat. Det görs gällande att hon i egenskap av gärningsman förövat brottet genom aktivt handlade (handlingsbrott). I vart fall har hon delvis förövat brottet genom aktivt handlande, även om det under brottstiden också kan finnas perioder av underlåtenhetsansvar.

I andra hand (stämningsansökan s. 2 st. 4) görs gällande att Lina Ishaq inte förhindrat att Joan rekryterats eller använts som barnsoldat (underlåtenhetsbrott). Detta genom

att hon underlåtit att hindra honom från att lämna bostaden för att kunna fullgöra sina åtaganden/uppgifter som barnsoldat.

I tredje hand (stämningsansökan s. 3 st. 1) görs gällande att hon främjat den aktuella brottsligheten genom att låta Joan hantera och förvara vapen i den gemensamma bostaden, bistå honom med utrustning i form av skor och kläder, samt tillåta/underlåta att hindra att han lämnat bostaden för att kunna fullgöra sina åtaganden/uppgifter som barnsoldat (medhjälp).

Det görs gällande att Joan användes som barnsoldat för första gången den 5 augusti 2013. Det görs vidare gällande att Lina Ishaq hade överskjutande uppsåt till att Joan kunde komma att bli barnsoldat redan vid inresan till Syrien i april 2013. Som absolut senast måste hon ha insett att han användes och skulle fortsätta att användas som barnsoldat när hon fick kännedom om hans iblandning den 5 augusti 2013 och någon tid senare fick se en film från den aktuella dagen samt bild 1 (aktbil. 104), dvs. under tidig höst 2013.

Det görs dock inte gällande att Lina Ishaq ska hållas straffrättsligt ansvarig för något som inträffat före det att Joan efter Jiro Mehhos död flyttade hem till henne, eftersom det inte gått att klarlägga vilken rådighet hon i tiden i Syrien dessförinnan hade över honom. Som talan får uppfattas inleds Lina Ishaqs ansvar, och därmed brottsperioden, alltså när hon genom Joans hemflytt fick inflytande över hans omvårdnad och fostran. Åklagaren har inte specificerat exakt när hemflytten ska ha skett, men det har framkommit att det var i tiden omedelbart efter Jiro Mehhos död den 5 augusti 2013.

Lina Ishaq har förnekat gärningarna.

Prövningens ram

Åklagarens gärningsbeskrivning utgör ramen för rättens prövning. Hur åklagaren valt att lägga upp talan är således styrande för vad tingsrätten kan döma över, och innebär i nu aktuellt fall att tingsrätten är förhindrad att pröva ifall Lina Ishaq skulle kunna hållas

straffrättsligt ansvarig för att ha fört Joan till Syrien eller för att han använts som barnsoldat innan han flyttade hem till henne efter Jiro Mehhos död.

Lina Ishaq är åtalad för grovt folkrättsbrott och grov krigsförbrytelse. Det rör sig dock om en kontinuerlig gärning. Uppdelningen i två brott beror på att straffstadgandet under brottstiden flyttades från brottsbalken till en speciallag varvid den aktuella gärningen fick en annan beteckning.

Jurisdiktion

Brott som avses i lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott (tidigare lagen om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser) omfattas av universell jurisdiktion, se 2 kap. 3 § 6 p. brottsbalken. Svensk domstol är således behörig att döma över dessa brott även om de begåtts utanför riket och utan krav på dubbel straffbarhet. Innan 2014 års lag trädde i kraft fanns en bestämmelse om folkrättsbrott, grovt brott, i 22 kap. 6 § brottsbalken. Även för det brottet gällde universell jurisdiktion.

Som utgångspunkt krävs åtalsförordnande för att åtal ska få väckas avseende brott som begåtts utanför Sverige. Det behövs dock inte om brottet har begåtts mot ett svenskt intresse av en svensk medborgare, se 2 kap. 7 § 6 p. brottsbalken. Med ett svenskt intresse avses bl.a. svenska medborgare, se 2 kap. 3 § 3 p. brottsbalken. Såväl Lina Ishaq som Joar är svenska medborgare.

Nu gällande bestämmelser i 2 kap. brottsbalken trädde i kraft den 1 januari 2022. Utgångspunkten för processrättslig lagstiftning är att den tillämpas direkt från ikraftträdandet. Det innebär att bestämmelserna om inte annat föreskrivs är omedelbart tillämpliga oavsett om behörigheten utvidgas eller begränsas genom lagändringarna (prop. 2020/21:204, s. 138 f.).

DOMSKÄL**Allmänt om utredningen i målet**

Många av de i målet relevanta personerna har inte kunnat höras eftersom de antingen stupat i Syrien, inte har kunnat lokaliseras eller är anhöriga som utövat sin rätt att inte medverka vid huvudförhandlingen. Bevisningen utgörs till stor del av s.k. struktural bevisning, bl.a. i form av rapporter och sakkunniga vittnen som kan ge en god bild av situationen i allmänhet och bakomliggande förhållanden, men som inte har någon direkt bäring på Lina Ishaqs agerande.

Lina Ishaq har hörts. Magnus Ranstorp, David Lundgren, Patrik Persson och Maria Pimentel Biscaia har hörts som sakkunniga vittnen. Som vittnen har även hörts Cecilia Schön och Anna Sundberg, som kände Lina Ishaq och ingick i samma religiösa miljö som hon ett antal år innan de i målet aktuella händelserna, Sadat Bela som gjorde inköp för Lina Ishaqs räkning när hon befann sig i Syrien, och Lina Ishaqs dotter Taymyah. Utöver Lina Ishaq själv är Taymyah den enda hörda person som var närvarande i Syrien när de påstådda gärningarna ska ha begåtts. Tingsrätten kan emellertid redan nu konstatera att Taymyah är endast femton år gammal och således i stor utsträckning har hörts om händelser som utspelade sig när hon var ett litet barn, att hon i relativ närtid genomlevt vad som måste betecknas som svårt traumatiska upplevelser, och att det ligger i sakens natur att hon som närstående kan ha ett intresse av att skydda och hjälpa sin mamma. Hennes uppgifter får således värderas med försiktighet.

Omfattande skriftlig bevisning har återopats. Utöver rapporter rör det sig om bl.a. finansiell utredning, dokumentation från IS, ett antal bilder på bl.a. Joan samt chattar och liknande kommunikation, företrädesvis mellan personer som inte hörts i målet. Främst rör det sig om chattar mellan Omar och barnens farmor, som befann sig i Sverige. Några meddelanden från Joan förekommer inte, och det finns bara ett mindre antal meddelanden från Lina Ishaq, bl.a. till hennes bror i Sverige. I chattarna används i hög utsträckning olika namn och smeknamn för inblandande personer, kunyas, vilket

är vanligt inom arabisk kultur. Exempelvis är Khadija ett annat namn för Lina Ishaq, och Othman och Qaqa alternativa namn för Joan.

Rekryterades och användes Joan som barnsoldat?

Rättslig reglering

För att ett barn ska anses användas som barnsoldat i juridisk mening krävs inte att barnet deltar i direkt strid, utan användande och rekrytering definieras mycket brett. I förarbetena uttalas att rekrytering innefattar varje åtgärd som leder till att barnet formellt eller i praktiken kan anses tillhöra en nationell väpnad styrka eller väpnad grupp. Det omfattar rekrytering som sker såväl frivilligt som genom tvång eller som annars är att anse som obligatorisk. Ansvar kan bl.a. omfatta inskrivning i en skola som drivs eller på annat sätt har nära samband med en stats militära organisation om inskrivningen också innebär att barnet i händelse av väpnad konflikt ska delta i stridigheter.

Avseende användande av barn för direkt deltagande i fientligheterna omfattar sådant deltagande, förutom strid, även t.ex. att hålla utkik, spionera, sabotera, arbeta i en vapen- eller ammunitionsfabrik samt transportera vapen till platser där stridigheter pågår. Vidare omfattas användning av barn som lockbete, kurirer eller vakter vid t.ex. militära förläggningar eller vapen- och ammunitionsförråd. Utanför bestämmelsen faller användande av barn för utförande av arbete eller uppdrag som endast indirekt har samband med stridigheterna, t.ex. att leverera förnödenheter till en militärbas eller att utföra hushållssysslor hos militär personal (prop. 2013/14:146, s. 273).

Skrivningarna ligger nära den definition UNITAD, med hänvisning till folkrättsliga källor, använder i sin rapport om IS barnsoldater.

Utredningen rörande rekrytering och användande av Joan som barnsoldat

Genom vad som framkommit i målet står det klart att det under aktuell tidsperiod pågick en icke-internationell väpnad konflikt mellan syriska regimen och flera väpnade

Avdelning 4

grupper i Syrien, i vilken IS kom att bli en dominerande aktör. IS uppfyllde uppenbart de krav som folkrätten i sammanhanget uppställer på väpnade gruppers organisation. Det är vidare utrett att IS tränade upp barnsoldater – både från de egna leden och kidnappade barn från andra grupper – i träningsläger som omfattade såväl religiös indoktrinering som militär träning, och i historiskt sett stor omfattning använde barnsoldater i konflikten. Det är enligt tingsrättens mening också tydligt att de brott som Joan ska ha utsatts för – dvs. rekrytering och användning som barnsoldat för IS räkning i ett pågående inbördeskrig – har ett sådant samband med den väpnade konflikten som fordras för att utgöra folkrättsbrott/krigsförbrytelse (se prop. 2013/14:146, s. 259 ff.).

Det är genom Lina Ishaqs egna uppgifter klarlagt att Joan i nära anslutning till ankomsten till Syrien började träna löpning och kampsport tillsammans med Omar och männen i byn. Det står vidare klart att han togs med till den strid som kostade Jiro Mehho livet, att han väntade i närheten medan striden rasade, och att en bild i samband med händelsen togs på honom iklädd kamouflagekläder och stridsväst, stående tillsammans med en vuxen man i liknande utstyrsel (bild 1, aktbil. 104). Han förekommer även på ett foto taget i familjens hem, där han hanterar en automatkarbin av typ kalashnikov tillsammans med sin lillebror (bild 2), iförd stridssele och hållande en granat i vardera handen (bild 3), iförd stridssele och i sällskap med stridsklädda och beväpnade vuxna män som poserar med skändade kroppar på Naimtorget i Raqqa där han gör ”IS-fingret”, en muslimsk gest där man håller upp ett finger för att signalera att gud är en och som frekvent användes av IS (bild 4), och på en s.k. martyrbild publicerad av IS efter hans död (bild 5).

Omar, som i chattar med sin farmor gett uttryck för att han själv var en övertygad och stridande medlem av IS, skrev till henne i början av november 2013 att Joan tränade i ett träningsläger, som Omar tog honom till, vilket var bättre för honom än att sitta hemma eftersom han lärde sig sin religion. Han skrev vidare, apropå bild 1, att det var hemma, innan Joan och ”Abo” (rimligtvis deras pappa Jiro Mehho) begav sig ut i krig. Som svar på att hans farmor skrev att han och hans bror är så smarta, svarade han i augusti 2014 att nej, de är muslimer som krigar mot kättare. Senare i augusti 2014

Avdelning 4

refererade han, som det får förstås, till att han kört Joan till en vägspärr dit ”våra bröder” (som det får uppfattas IS-medlemmar) åkte med ljus hy och kom tillbaka solbrända. Han berättade även för farmodern att när Joan var ute och stred med sin svåger, IS-medlemmen Abdurahman, så gick allting bra, men att han skadat benet i samband med en missilattack mot hemstaden.

Av IS egen dokumentation framgår att Joan i november 2016, dvs. cirka ett halvår efter att han fyllde 16 och därmed i lagens mening inte längre kan vara barnsoldat, undersöktes på ett sjukhus i Raqqa och därvid angavs tillhöra IS Soldatdepartement. Efter hans död i Raqqa 2017 publicerade IS en s.k. martyrbild av honom. Både Omar och Joan förekommer även i en av IS upprättat personregistret över medlemmar och är båda upptagna som martyrer och som ingående i olika brigader. Joan återfinns under fliken ”Raqqa provinsen innanför belägringen, martyrer” och det anges att han ingått i gruppen Talha Media och dog vid ”barackerna”. Dokumentationen omfattar ett stort antal andra personer som också ingått i Talhabrigaden, som bl.a. innehöll avdelningar för prickskytte, artilleri, självmordstrupper och administration.

Även Joans syster Taymyah har berättat att Joan arbetade som militär för IS i Syrien, bl.a. inom fotografering, och att han tränats upp för detta i träningsläger där man också fick vapen. Taymyahs vittnesmål får visserligen, som tingsrätten tidigare funnit, värderas med försiktighet, men hennes uppgifter i denna del stämmer väl överens med vad som i övrigt framkommit i målet och framstår som logiska, måttfulla och trovärdiga.

Tingsrättens bedömning

Mot denna bakgrund finner tingsrätten utrett att okända gärningsmän rekryterade och använde Joan som barnsoldat för IS räkning och att användandet började senast i samband med striden som Jiro Mehho dog i den 5 augusti 2013. Tingsrätten bedömer att han därefter intog en position som kontinuerligt tillgänglig för IS att använda som barnsoldat när behov uppstod. Det står enligt tingsrättens mening också klart att han deltog i konflikten på IS sida fram till sin död, vilket innebär att han användes som

barnsoldat fram till dess han fyllde 15 år. Vad gäller rekrytering har det inte gjorts gällande att han rekryterades vid någon viss bestämd tidpunkt. Enligt tingsrättens uppfattning får det anses utrett att han skrivits in och tränat i läger på sätt som är att betrakta som rekrytering, och att detta skett under brottsperioden, av allt att döma runt november 2013.

Åklagarens förstahandsyrkande om ansvar för handlingsbrott

Åklagaren har i första hand gjort gällande att Lina Ishaq möjliggjort att Joan rekryterades och användes som barnsoldat, att möjliggörandet bestod i att hon lät honom ha vapen i den gemensamma bostaden, bistod honom med utrustning och tillät att han lämnade bostaden för att fullgöra sina uppgifter som barnsoldat, samt att detta är att bedöma som ett handlingsbrott.

I andra hand har gjorts gällande att Lina Ishaq inte förhindrat att Joan rekryterades och användes som barnsoldat, att detta skedde genom att hon inte hindrade honom från att lämna bostaden för att fullgöra sina uppgifter som barnsoldat, samt att detta är att bedöma som ett underlåtenhetsbrott.

Vad först avser åklagarens påstående att Lina Ishaq aktivt låtit Joan hantera och förvara vapen i den gemensamma bostaden och tillåtit honom att lämna bostaden för att fullgöra sina uppgifter som barnsoldat, gör tingsrätten följande överväganden.

Åklagaren har inte närmare utvecklat hur tillåtandet av vapenhantering/förvaring eller lämnande av bostaden utgör ett handlingsbrott, eller hur det påstådda handlingsbrottet skiljer sig från det i andra hand påstådda underlåtenhetsbrottet. Det har inte påståtts, och än mindre visats, att Lina Ishaq lämnat något egentligt tillstånd, varken verbalt eller på något annat konkret sätt, så som att göra plats för vapen i hemmet. Att ”låta” och att ”underlåta att hindra” framstår i detta sammanhang närmast som synonymer, och tingsrättens uppfattning är att gärningsbeskrivningen så som den är konstruerad rätteligen får anses ta sikte på underlåtenhetsansvar.

Avdelning 4

Att sedan gäller att Lina Ishaq bistått Joan med utrustning så är uppenbarligen en aktiv handling. Härvid är utrett att Lina Ishaq tillsåg att ett kort kopplat till ett konto tillhörande henne själv kom Sadat Bela – som hon var bekant med genom den muslimska gemenskap hon och Jiro Mehho ingått i – tillhanda i Sverige, och att han på hennes uppdrag tog ut pengar och köpte varor som skickades till familjen i Syrien. Köpen avsåg i stor utsträckning kläder, bl.a. fem par förstärkta vandringsbyxor av märket Fjällräven som då kostade ca 1 300 kr/st i olika storlekar samt två par kängor. Två par byxor var till Omar, två par var till svärsonen Abdurahman, och det sista paret var till Joan. Skorna var till Omar och Joan. Det köptes även bl.a. underkläder, godis och parfym.

Det som konkret läggs Lina Ishaq till last är således att hon låtit köpa ett par kängor och ett par vandringsbyxor åt Joan. Det rör sig om skor och kläder som säljs för civilt bruk i Sverige för rent civila användningsområden. Det finns inga belägg för att Joan har använt dem i egenskap av barnsoldat, eller för den delen för att Omar eller Abdurahman, som fick samma sorts byxor, har använt dem i anslutning till stridigheter. Mot denna bakgrund anser tingsrätten inte bevisat att Lina Ishaq genom att köpa skorna och byxorna bistått Joan med utrustning på ett sådant sätt att det kan utgöra ett led i rekrytering eller användande av honom som barnsoldat. Det åklagaren anfört om att militära grupper som inte är ett visst lands armé använder utrustning från den civila marknaden, att kängorna bär en viss likhet med skorna på den bild av sin utrustning som Omar skickat till sin farmor, att byxorna var förhållandevis dyra och att såväl de som kängorna i och för sig framstår som väl lämpade att användas i stridigheter, förändrar inte den bedömningen.

Mot denna bakgrund saknas det förutsättningar att bifalla åklagarens förstahandsyrkande om ansvar för handlingsbrott. Även ansvar för medhjälp genom aktivt handlade är därmed uteslutet. Tingsrätten kommer därför i det följande att inrikta prövningen på åklagarens andrahandspåstående om ansvar för underlåtenhetsbrott.

Underlåtenhetsansvar

Utgångspunkter för bedömningen

Vissa brottsbeskrivningar anger direkt att brottet tar sikte på underlåtenhet (s.k. äkta underlåtenhetsbrott). Andra brott, som primärt tar sikte på aktivt handlade, kan dock under vissa förutsättningar också begås genom underlåtenhet, förutsatt att ordalydelsen tillåter det (s.k. oäkta underlåtenhetsbrott). Det kan gälla även om brottsbeskrivningen i straffbuden uttrycks på ett sådant sätt som tyder på ett aktivt handlande. Av praxis framgår att bl.a. misshandel och mord kan begås genom underlåtenhet (NJA 2013 s. 588, Hovrättens över Skåne och Blekinge dom i mål nr B 454-15, Göta hovrätts dom i mål nr B 2705-20). Högsta domstolen uttalade i NJA 2013 s. 588 avseende misshandel att den aktuella brottsbeskrivningen i huvudsak tar sikte på orsakande av en viss effekt utan några närmare begränsningar i fråga om hur orsakandet sker, och konstaterade att det har varit en utgångspunkt för tolkningen av straffstadgandet i förarbeten och doktrin att även underlåtenhet omfattas av betydelseområdet.

Inte vem som helst kan hållas ansvarig för oäkta underlåtenhetsbrott, utan det krävs som regel att gärningsmannen befinner sig i garantställning och därför har en handlingsplikt (garantläran). En vårdnadshavare har exempelvis ett ansvar att agera till skydd för sitt barn som en utomstående inte har.

Det tingsrätten har att ta ställning till är således om nu aktuella straffstadganden avseende folkrättsbrott/krigsbrott, som inte uttryckligen kriminaliserar underlåtenhet utan i första hand tar sikte på aktiva handlingar, också omfattar underlåtenhet. Därvid har tingsrätten även att beakta att den svenska kriminaliseringen av dessa gärningar är en implementering av internationell rätt, och inte kan tillämpas i strid med vad som gäller enligt den allmänna folkrätten (jfr prop. 2013/14:146, s. 71). Åklagaren har härvid gjort gällande att garantläran är en del av den allmänna straffrätten, som är generellt tillämplig oavsett vilket specifikt brott svensk domstol dömer över.

Inledningsvis kan konstateras att folkrättsbrott/krigsbrott inte är effektbrott på det sätt som misshandel eller mord är. Det är dock enligt tingsrättens uppfattning inte heller någon förutsättning för underlåtenhetsansvar. Effektbrott har varit dominerande i praxis och doktrin avseende underlåtenhet, och flera uttalanden om underlåtenhetsansvar tar sikte på just effektbrott, men tingsrätten kan inte utläsa ur 2013 års fall att de utgångspunkter för bedömningen som där läggs fram uteslutande skulle avse effektbrott, eller att andra brottstyper inte skulle kunna begås genom underlåtenhet. I doktrinen har anförts att de flesta brott, som inte kräver egenhändigt handlade, på något sätt kan begås genom underlåtenhet (se Petter Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2013, s. 106).

Underlåtenhetsansvar och folkrätten

I förarbetena till relevant bestämmelse görs inga uttalanden om underlåtenhet. Lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott (internationella strafflagen) kriminaliserar uttryckligen vissa fall av underlåtenhet, men då i bestämmelser som tar sikte på förmäns ansvar. Rörande dessa bestämmelser uttalas i förarbetena att i svensk rätt kan straffansvar även följa av den s.k. garantläran, att det torde vara möjligt att även utan särskilt lagstiftning i viss utsträckning betrakta förmän som övervakningsgaranter, och förekomsten av såväl övervaknings- som skyddsgaranter berörs (prop. 2013/14:146, s. 61, 205). Vidare framgår uttryckligen att bl.a. vissa andra former av krigsförbrytelser kan begås genom underlåtenhet (prop. 2013/14:146, s. 262 ff., 271).

Det står klart att stater ska kunna använda sina nationella rättstraditioner även i förhållande till de brott som omfattas av Romstadgan. Som utgångspunkt bör därför samma bestämmelser och principer som annars gäller för den nationella straffrättens allmänna del tillämpas också vid lagföring enligt internationella strafflagen (prop. 2013/14:146, s. 71., 212 f.).

I jämförelse med många andra delar av den allmänna straffrätten är garantläran tämligen utvecklad. Den är dock sedan en längre tid tillbaka etablerad i praxis och

vedertagen inom den nationella straffrätten. Högsta domstolen har varit tydlig med att legalitetsprincipen inte hindrar att underlåtenhetsansvar kan läsas in i alla straffbestämmelser vars ordalydelse, tolkad i vid bemärkelse, tillåter det, och förekomsten av garantläran berörs i förarbetena till internationella strafflagen. Det torde också vara okontroversiellt internationellt sett att föräldrar har ett särskilt ansvar att skydda sina barn. Likaså att underlåtenhet att agera för den som har en skyddsplikt kan straffsanktioneras, även om lika rättsordningar kan hantera frågan på olika sätt, t.ex. genom att i praxis tolka in underlåtenhetsansvar i bestämmelser som primärt tar sikte på handlingar, eller genom att i högre utsträckning införa uttryckliga underlåtenhetsbrott.

Härvid kan även nämnas en tysk dom från april 2020 (Düsseldorf Higher Regional Court, judgment of 29 April 2020- 7 StS 4/19 juris). I det avgörandet dömdes en kvinna som fört sitt barn till krigets Syrien för bl.a. krigsförbrytelse mot person. Krigsförbrytelsen bestod i att kvinnan gått med på att hennes då sex till åtta år gamla son undergick träning i ett av IS träningsläger. Kvinnan upphörde att motsätta sig och gav istället uttryckligt medgivande till att pojken deltog i lägret, dock efter att ha fått till sig att om hon inte godtog träningslägret kunde hon återvända till kvinnohuset, vilket hon ville ännu mindre då hon var av uppfattningen att barnet måste lämna kvinnohuset vid sju års ålder och påbörja träning oavsett. Något frivilligt och därmed giltigt samtycke var det således knappast fråga om. Det torde snarare få uppfattas som att kvinnan i det tyska fallet tillåtit sonens rekrytering i betydelsen underlåtit att förhindra den.

Tingsrättens bedömning

Med hänsyn till det ovan sagda kan tingsrätten inte komma till någon annan slutsats än att folkrättsbrott/krigsförbrytelse kan begås genom underlåtenhet, förutsatt att ordalydelsen hos aktuellt straffstadgande tillåter detta. Nu aktuella verb är *överträda* ("gör sig skyldig till en svår överträdelse av..."), *rekrytera* och *använda*. I sammanhanget utgörs överträdandet av rekrytering och/eller användande. Tingsrätten inriktar därför

prövningen på de senare begreppen, även om det kan noteras att tingsrätten anser att verbet överträda också kan innefatta underlåtenhet.

Begreppet *använda*, i sammanhanget synonymt med bruka eller utnyttja, är enligt tingsrättens uppfattning att likställa med ”tillfoga” och ”beröva” som behandlats i tidigare praxis, i den meningen att *använda* i första hand tar sikte på aktiva handlingar men betydelsemässigt också omfattar underlåtenhet. Vad gäller *rekrytera* är det, enligt tingsrättens förmenade, språkligt sett ett verb mer inriktat på aktivt handlade.

Systematiskt sett, utifrån hur aktuell bestämmelse är uppbyggd, framstår det emellertid som svårförklarligt och föga rimligt att man genom underlåtenhet skulle kunna göra sig skyldig till krigsbrott genom att använda men inte genom att rekrytera barnsoldater.

Enligt tingsrättens mening är en sådan tolkning, dvs. att rekrytering kan ske genom underlåtenhet, också möjlig utan att göra våld på ordalydelsen. Tingsrättens uppfattning är därmed att det får anses möjligt att göra sig skyldig även till rekrytering genom underlåtenhet.

Lina Ishaqs uppsåt och ansvar

Lina Ishaqs ideologiska bakgrund

Cecilia Schön och Anna Sundberg har båda enligt tingsrättens mening lämnat trovärdiga och tillförlitliga berättelser. Perioden de hörts om ligger visserligen längre tillbaka i tiden, men de har båda berättat nyanserat, varit tydliga med vad de inte är säkra på, och lämnat i allt väsentligt samstämmiga uppgifter. Genom deras vittnesmål är det utrett att Lina Ishaq sedan i vart fall slutet av 90-talet var aktiv i en sluten salafistisk miljö. Gruppen förordade en fundamentalistisk tolkning av islam och avskar kontakt med samhället och utomstående personer, som uppfattades som otrogna. Inom gruppen fanns ett stort fokus på jihad, och pojkar uppfostrades till att bli mujahedin, jihadkrigare. Att strida och dö för gud och sharia var det mest eftersträvarnsvärda. Det var vanligt förekommande att de visade barnen propagandafilmer som glorifierade jihadkrigare som stred och dog. Så skedde också i Lina Ishaqs hem och Lina Ishaqs barn såg sådana filmer. I miljön förekom även att

Avdelning 4

barnen visades filmer där otrogna halshöggs, vilket uppfattades som något positivt, men det är inte säkert att Lina Ishaqs barn såg dessa filmer. Uppfattningen i gruppen var att al Qaida och bin Laden var den rätta sortens muslimer, och att männen som utfört terrordåden i USA den 11 september 2001 var martyrer som gjort något beundransvärt och skulle belönas av gud.

Ett annat fokus för gruppen var strävan att göra hijra, dvs. emigrera till ett islamiskt land och helt leva efter sharia. Därigenom kunde man skydda barnen från att påverkas av västerländsk demokrati. Flera personer ur miljön utvandrade i detta syfte. Innan USA:s invasion ansågs Afghanistan, då styrt av talibanerna som praktiserade brutala sharialagar, vara det bästa landet att bosätta sig i, och Lina Ishaq och Jiro Mehho hade långt framskridna planer på att flytta dit med barnen, som dock fick skrinläggas på grund av kriget. Andra intressanta länder var Förenade Arabemiraten, Egypten och Marocko. Turkiet uppfattades däremot inte uppfattades som ett lockande alternativ. Dessa länder var ett slags väntplatser, bättre än väst men inte alls tillräckligt strikta, utan samhällen där man levde i väntan på att kunna ta sig en helt islamistisk stat, som skulle tillskapas genom jihad. Den strävan omfattade både att med våld försvara muslimer som attackerades av icke-muslimer och att genom anfallskrig tillskapa en sådan islamistisk stat.

Lina Ishaq hade en ledande och tongivande ställning i gruppen. Hon ansågs mycket kunnig inom islam, undervisade de andra kvinnorna i gruppen, och umgicks med andra högstatuskvinnor inom den våldsbejakande islamistiska rörelsen. Den sekteristiska miljön var mycket könssegregerad, och kvinnorna skulle lyda sina män och inte ha kontakt med män utanför den närmaste familjen. Man levde mycket strikt och torftigt. Lina Ishaq och Jiro Mehho må ha skiljt sig enligt svensk rätt, men de var hela tiden gifta enligt islam och levde som en familj när Lina Ishaq var i Sverige med barnen. De var ett team som delade en gemensam övertygelse om jihad och hijra.

Det framgår av David Lundgrens uppgifter att SÄPO delar uppfattningen att Lina Ishaqs och Jiro Mehhos relation varit kontinuerligt. Han har vidare uppgett att SÄPO intresserat sig för Jiro Mehho sedan andra halvan av 90-talet och haft kännedom Lina

Ishaq sedan 2000. De har sedan dess varit av fortsatt intresse för kontraterroruppföljning. Jiro Mehho var under en lång tid en central figur i den våldsbejakande islamistiska miljön i Sverige och hade nära kopplingar till den innersta kretsen i islamistiska terrornätverk. Paret umgicks sedan långt tillbaka med återvändare från konfliktområden, bl.a. med personer med kopplingar till al Qaida. SÄPO har bedömt att avsikten med deras resa till Syrien var att ansluta till en väpnad grupp som stred med islamistiska motiv. De kvinnor som reste till Syrien redan under 2012/2013 kom typiskt sett från en lång historia inom den våldsbejakande islamistiska miljön och var djupt ideologiskt övertygade. De reste dit för att tillsammans med familjen leva i en framtida islamistisk stadsbildning byggd på strikt sharia. Den islamistiska staten skulle med våld göras global. Av de 300 syrienresenärer som SÄPO bedömt intressanta att följa upp är Lina Ishaq att bedöma som en av de mer inflytelserika utifrån sin långa tid i miljön, sina ideologiska kunskaper, makens höga status och hennes umgänge med andra högstatuskvinnor inom samma miljö.

Den fundamentalistiska miljö och de kopplingar till islamistiska terrorgrupperingar som Cecilia Schön, Anna Sundberg och David Lundgren beskrivit stämmer väl överens med det Magnus Ranstorp berättat.

Angående Syrienresan

Det står klart att Lina Ishaq flyttade till England med barnen 2010, och enligt hennes egna uppgifter hade de ett välfungerande liv där som de trivdes med. Inför sommaren 2012 kom hon och Jiro Mehho överens om att hon och barnen, istället för att besöka honom i Sverige, skulle sammanstråla med honom i Egypten för att fira ramadan tillsammans. Väl där kom de överens om att de skulle prova att bo tillsammans i Egypten, där Lina Ishaq och barnen blev kvar medan Jiro Mehho återvände till Sverige eftersom hans visum gick ut. Från Egypten avvecklade Lina Ishaq, som åter blev gravid, sin tillvaro i England. Hon har berättat att beslutet att kvarbli i Egypten delvis grundade sig i att barnen inte skulle tappa arabiskan, varför det var bra att bo i ett arabisktalande land, delvis i att hon och Jiro Mehho ville försöka på nytt. Utifrån

Avdelning 4

Cecilia Schöns och Anna Sundbergs uppgifter bedömer tingsrätten dock att Lina Ishaqs och Jiro Mehhos relation aldrig upphörde, även om de bodde på skilda håll.

Till vintern, när Jiro Mehho skulle ha kommit tillbaka till familjen i Egypten, dök han inte upp. Istället hade han rest till Turkiet och vidare till Syrien. Lina Ishaq har uppgett att han sade till henne att han befann sig i Turkiet och ville att familjen skulle flytta till honom där, vilket de kom överens om skulle ske efter skolterminens slut. De kom också överens om att Omar skulle besöka honom under jullovet, och Lina Ishaq köpte biljetter till Turkiet åt pojken. Omar kom sedan inte tillbaka till Egypten. I april 2013 flög Lina Ishaq och resten av barnen till Antakya i Turkiet, nära den syriska gränsen, varifrån de i stort omgående fördes med bil över gränsen in i Syrien. Inför resan hade Lina Ishaq gjort ett stort antal kontantuttag i egyptiska pund, sammanlagt uppgående till drygt 70 000 kr, och köpt utrustning till familjens nya liv.

Lina Ishaq har gjort gällande att hennes uppfattning och avsikt var att hon och barnen skulle åka till Turkiet och leva med Jiro Mehho där, och att han lurade dem till Syrien. Hon har uppgett att de inte närmare diskuterade varför de skulle flytta till Turkiet, men kanske berodde det på begynnande oroligheter i Egypten.

Enligt tingsrättens uppfattning föreligger en rad omständigheter som gör att Lina Ishaqs version av händelseförloppet förefaller orimlig. Det kan inte annat än framstå som märkligt att hon abrupt skulle lämna och från Egypten avveckla en välfungerande tillvaro i England, bara för att kort därpå flytta vidare till Turkiet. Detta desto mer som barnen knappast skulle kunna förbättra sin arabiska – ett påstått bärande skäl för flytten till Egypten – i Turkiet. Tingsrätten anser det också helt osannolikt att Lina Ishaq, som enligt egen uppgift hanterat tidigare utlandsflyttar genomtänkt och kompetent, i detta fall utan vidare och utan någon egentlig diskussion med Jiro Mehho skulle ta med sig en stor barnskara för att bosätta sig i ett land som i deras kretsar ansågs som ett sämre alternativ än Egypten, där de inte talade majoritetsspråket och dit de inte hade någon anknytning. Det framstår som än mer orealistiskt att hon skulle genomföra flytten utan att undersöka faktorer som boende, arbete eller skola, eller vart staden de reste till låg någonstans. Till det kommer att Lina Ishaq gjorde omfattande

Avdelning 4

kontantuttag och inköp, vilket framstår som logiskt inför en resa till en plats där det kan vara svårt att få tag på saker – så som Syrien – men svårförklarligt inför en resa till Turkiet, där det generellt finns goda möjligheter att handla och ta ut pengar. Lina Ishaqs påstående om att Jiro Mehho skulle ha sagt att de skulle bo på en mindre ort i Turkiet och, som det får förstås, att det skulle gå att växla men inte ta ut pengar, förändrar inte den bedömningen. Det framstår också för tingsrätten som svårförklarligt att Lina Ishaq inte skulle ifrågasätta eller reagera på att Omar, som var i yngre tonåren och inte tidigare hade varit ifrån henne någon längre period, i strid med hennes och Jiro Mehhos påstådda överenskommelse inte återvände efter jullovet utan blev kvar med sin far, och att hon under tiden fram till resan i april bara skulle ha enstaka samtal med honom och Jiro Mehho och ingen meningsfull uppfattning om var de befann sig eller vad de gjorde. Den bedömningen förändras inte av att hon, som hon framhållit, var gravid och hade flera yngre barn att ta hand om.

Tingsrätten tar vidare fasta på vad som framkommit om Lina Ishaqs och Jiro Mehhos nära samarbete, religiösa samsyn och gemensamma strävan efter jihad och hijra, och konstaterar att det helt saknas indikationer på att Lina Ishaq i något avseende skulle ha ändrat inställning till dessa frågor. I det sammanhanget kan vidare konstateras att Jiro Mehho drev en öppet salafistisk hemsida och i nära anslutning till sin resa till Syrien höll en predikan som i princip öppet uppmanade till krigsresor till Syrien. Det saknas bevis för att Lina Ishaq tagit del av den aktuella hemsidan eller denna predikan, men det står klart att Jiro Mehho inte försökte dölja sina övertygelser utan gav tydligt och öppet uttryck för våldsbejakande islamistisk extremism och för att rätttroga borde genomföra eller i vart fall stödja jihadresor till Syrien. Att hans uppfattning i dessa frågor skulle ha varit okänd för Lina Ishaq framstår för tingsrätten som uteslutet.

Sammantaget gör tingsrätten bedömningen att Lina Ishaq måste ha varit införstådd med att hon och barnen, inklusive Joan, skulle resa till Syrien, och att detta var i enlighet med hennes övertygelser och önskemål. Den uppfattningen får ytterligare stöd av Lina Ishaqs agerande – eller brist därpå – under åren i Syrien, vilket tingsrätten återkommer till nedan. Att Taymyah uppgett att hon vid tidpunkten, då sju år gammal, uppfattade det som att familjen skulle till Turkiet och att hennes föräldrar var osams

när de kommit till Syrien föranleder ingen annan bedömning. Det gör inte heller det faktum att Omar i september 2014 uppgav till sin farmor att ”det var ju pappa som tog oss hit”.

Angående Joans roll som barnsoldat

Lina Ishaq har gjort gällande att hon inte kände till att Joan användes som barnsoldat, och att hon dessutom motsatte sig det. Tingsrätten prövar därför inledningsvis hennes kännedom om hans roll som barnsoldat, och därefter hennes inställning till det, även om frågorna är nära besläktade och bedömningen i viss utsträckning överlappar.

Härvid får även noteras att brottsperioden, utifrån hur åklagaren valt att begränsa sin talan, inleds då Joan efter Jiro Mehhos död den 5 augusti 2013 flyttade hem till Lina Ishaq. Det har inte specificerats exakt när hemflytten ska ha skett, men det har framgått att det var i tiden omedelbart efter Jiro Mehhos död den 5 augusti 2013. Med viss marginal till Lina Ishaqs fördel bedömer tingsrätten att hemflytten måste ha skett som senast den 7 augusti 2013.

Lina Ishaqs kännedom om Joans roll som barnsoldat

Lina Ishaq har själv uppgett att hon innan resan från Egypten var väl medveten om den pågående konflikten i Syrien. Medierapporteringen var mycket intensiv, såväl internationellt som i Egypten, och hon hade även personlig kontakt med människor som flytt från syrienkriget. Hon kan, särskilt med tanke på sin förankring inom den islamistiska miljön, inte ha varit omedveten om att konflikten inkluderade våldsbejakande islamistiska grupper med kopplingar till bl.a. al Qaida. Helt uppenbart var hon sedan tidigare införstådd med att dessa grupperingar, vars krigspropagandafilmer hon visat barnen och vars terrordåd hon beundrat, inte ansåg sig bundna av krigets lagar. Hon var också väl medveten om att pojkar i denna kultur anses bli vuxna tidigt, och att det högsta de kan sträva efter anses vara att få strida och dö som mujahedin, jihadkrigare. Den som tar med sig barn in i en brutal krigszon är uppenbarligen beredd att utsätta barnen för lidande och umbäranden, som måste anses

Avdelning 4

oundvikliga i en sådan situation, liksom för utomordentligt höga risker för skada och död. Sammantaget gör tingsrätten bedömningen att Lina Ishaq redan inför resan till Syrien måste ha insett risken för att pojkarna, inklusive Joan, skulle tas i anspråk som barnsoldater.

Väl i Syrien måste det mycket snabbt ha stått klart för Lina Ishaq för att Joan skulle komma att användas som barnsoldat av IS. Enligt egen uppgift möttes hon vid ankomsten till Syrien av Jiro Mehho, som var beväpnad och iklädd stridssele och berättade att han var med i IS. Hon har vidare själv berättat att hon under den första tiden i Syrien, innan Jiro Mehhos död, observerade sönerna träna tillsammans med männen, bl.a. löpträning och kampsport. De berättade också om detta för henne när de kom hem, vilket skedde någon gång i veckan, och även Jiro Mehho pratade om träning. Pojkarna nämnde ingenting om vapenträning, men när hon såg Omar – då 14 år – hantera vapen förstod hon att han måste ha fått vapenträning. Redan i detta skede måste Lina Ishaq ha insett att Joan antingen redan hade tagits i bruk som barnsoldat eller förbereddes för att snart utnyttjas som det.

Den 5 augusti 2013 stupade Jiro Mehho och pojkarna flyttade hem till Lina Ishaq. Två dagar efter Jiro Mehhos bortgång fick hon kännedom om att han, när han gav sig iväg till attacken som kostade honom livet, hade tagit med sig Joan. Efter att familjen kort därpå flyttat till en stad utanför Aleppo fick hon se en film som visar den brutala striden. Där fick hon även se bild 1 (aktbil. 104) och fick reda på att den tagits i anslutning till Jiro Mehhos död. Absolut senast då måste det ha stått klart för henne att Joan användes som barnsoldat, och det måste ha varit uppenbart att detta skulle fortgå.

Under de följande åren i Syrien kan den insikten bara ha förstärkts, och Lina Ishaq måste ha varit införstådd med att Joan kontinuerligt utnyttjades som barnsoldat för IS räkning. Härvid kan framhållas att det framkommit av Lina Ishaqs uppgifter att pojkarna umgicks med män som var med i IS och begav sig till olika ställen med dem, och att det var viktigt för pojkarna att bli som sin pappa, en hjälte som stred mot regimen. Hon har också själv vidgått att hon befarade att Joan skulle användas som barnsoldat, att han senare fick stridssele och vapen, och att han lämnade hemmet utan

Avdelning 4

att hon hade närmare insikt i vad han skulle göra. Vidare kan nämnas det hon själv berättat om att hon redan tidigt visste att Omar hade vapen som han tränats att använda och lät Joan hantera, och att hon uppfattade att han var med i IS, vars propaganda han tog till sig. Utifrån utredningen i målet anser tingsrätten att det står klart att Omar rekryterades och användes som barnsoldat under 2013, och sedermera fortsatte strida för IS fram till sin död. Omars roll som barnsoldat och jihadkrigare omfattas inte av åtalet, men Lina Ishaq kan inte ha varit omedveten om hans förhållanden, och det måste uppenbart ha legat nära till hands att det som hände Joans bara två år äldre bror också skulle drabba honom.

Tingsrätten noterar härvid att Omar i sina chattar med farmodern var mycket öppen med sin positiva inställning till IS samt berättade om kriget och bl.a. förmedlade att han och Joan varit inblandade i olika strider. Det är svårt att förstå varför han då skulle ha förtigat den typen av information för sin i Syrien närvarande familj, även om Taymyah uppgett att han var mer förtegen än Joan. Det Lina Ishaq framfört om att Omar skulle ha ljugit för sin farmor för att framstå som manlig och att hans uppgifter därför inte skulle vara trovärdiga, finner tingsrätten långsökt. Omar ger under lång tid och i många meddelanden konsekvent uttryck för värderingar som han uppfostrats till och delade med sin far, som han ostridigt såg mycket upp till och ville efterlikna. Den bild av Syrien, konflikten och IS som framkommer genom hans meddelanden stämmer mycket väl överens med vad som är känt i dessa avseenden. Det han skriver om sina och familjens förhållanden nämns ofta i förbigående, som en del av andra konversationer. Att han på det sättet skickligt och konsekvent under större delen av sitt liv i Syrien skulle ha målat upp en falsk bild för en närstående som han inte sällan förefaller vända sig till för att få stöd i svåra stunder framstår för tingsrätten som helt osannolikt.

Taymyah har berättat att hon var införstådd med att Joan arbetade som militär åt IS. Hon visste att Joan skulle vara med vid striden den 5 augusti 2013 eftersom han berättat det för henne. Han hade vapen hemma, oftast kalashnikovs, som han fick när han var runt 12-13 år. De bodde i samma rum och hon såg honom rengöra det. Han hade även stridssele. Han tränades upp framför ögonen på dem, det skedde i

Avdelning 4

träningsläger. Även det hände när han var 12-13 år. Han brukade inte berätta i detalj vad han gjorde, men sade t.ex. att han skulle vara stödpersonal, i strid eller vara på läger. Det sade han till familjen i hemmet, så att de skulle veta var han var. Hon känner igen bild 3 (aktbil. 104), som det troligtvis var Joan själv som visade henne.

Taymyahs uppgifter får visserligen, av skäl som tingsrätten tidigare berört, värderas med försiktighet, men hennes uppgifter i dessa delar framstår som trovärdiga och tillförlitliga, och stämmer väl överens med vad som i övrigt är känt i målet. Hon har också uttryckt sig mycket försiktigt avseende vad Lina Ishaq vetat och i vilken omfattning Joan och Omar deltog i stridigheter. Att ett barn som bodde mycket tätt med sin familj, som Joan alltsedan Jiro Mehhos död gjorde, skulle låta övriga veta var han befann sig och dela med sig av sitt liv framstår också som naturligt, och det har inte framkommit någon anledning för henne att överdriva Joans inblandning i konflikten eller vad han förmedlat om den.

Linas Ishaq's inställning till Joans roll som barnsoldat

Lina Ishaq har som tidigare konstaterats gjort gällande att hon lurades in i Syrien mot sin vilja. En kvinna som mot sin vilja förs in i en aktiv krigszon med sina minderåriga barn får förväntas vidta varje möjlig åtgärd för att omedelbart ta sig och barnen därifrån, alldeles särskilt när barnen utnyttjas eller befinner sig i riskzonen för att komma att utnyttjas som barnsoldater. Det skulle således kunna förväntas att Lina Ishaq genast från ankomst och under hela perioden i Syrien skulle ha gjort sitt yttersta för att vid varje möjligt tillfälle kontakta myndigheterna i Sverige eller annat land utanför IS område för att få hjälp. Det borde också kunna förväntas att hon skulle försöka kontakta varje person i Sverige eller utlandet som kunde ha minsta möjlighet att på något som helst sätt verka för att hon och barnen skulle kunna sätta sig i säkerhet, inklusive men inte begränsat till hennes kristna familj i Sverige. Även barnens farmor, som i chattarna med Omar – som fanns på en telefon både Omar och Lina Ishaq hade tillgång till – gjort klart att hon inte hade några höga tankar om IS och önskade att barnen skulle ta sig ut ur Syrien, framstår som en naturlig person att vända sig till.

Lina Ishaq har berättat att det inte alltid fanns tillgång till el och/eller uppkoppling, vilket också får stöd av chattarna. Däremot står det klart att hon vid många tillfällen hade möjlighet att chatta och/eller ringa till utlandet. Hon har uppenbarligen haft kontakt med barnens farmor, med Sadat Bela för att arrangera köp av varor som sedan transporterades till Syrien, med sin bank och, efter Joans död, med sin familj i Sverige. Det är emellertid ostridigt att hon inte någon gång ens antytt att hon eller barnen skulle befinna sig i Syrien mot sin vilja, och hon har aldrig gjort något försök att kontakta myndigheterna. Det har inte framkommit någon som helst rimlig förklaring till detta, utan Lina Ishaqs uppgifter om att farmodern var anklagande mot henne och att de därför hade begränsad kontakt samt att hon inte ville ge sin kristna familj anledning att tråka henne avseende hennes konvertering till islam framstår i sammanhanget som fullständigt verklighetsfrämmande.

I chattarna finns tvärtom uppgifter som tyder på att Lina Ishaq inte alls befann sig i Syrien mot sin vilja. Omar skrev till sin farmor i november 2013 att han stannar, men att om läget förvärras skickar han iväg familjen, samt att ”mamma vill inte åka”, ”de vill dö här”. I januari 2014 skrev farmodern till en vän att Lina Ishaq inte lyssnade, utan att hon ville stanna där. Jiro Mehhos andra fru skrev till farmodern i mars 2014 att ”barnen kommer inte att lämna sin mamma och återvända”. I augusti 2014 skickade farmodern bild 3 (aktbil. 104) till Jiro Mehhos andra fru och skrev att Joan var i Syrien, ”det är så deras mamma vill”, ”har du sett hur det avhugget [sic] huvudet”, ”deras mamma är kriminell”. Hon skickade även bild 4 till Lina Ishaq och skrev ”hur kan du låta barnen följa med såna människor för att lära sig begå brott och hugga av huvuden”, ”de måste gå i skolan och lära sig”, ”eftersom du födde dem, visa hänsyn till gud”, ”är det så du vill ha barnen, huvudavhuggare”, ”och bli kriminella”. I september 2014 skrev Omar till farmodern att ”om de [fienden] vill komma åt våra kvinnor så måste de först passera våra lik, gör de det så står min mamma och mina systrar [...] redo med vapen och bombbälte redo att dö och ta med sig alla runtomkring, pappa har ju alltid sagt det till oss och till mamma”. Också i september 2014, när Omar uttryckte tvivel, skrev hans farmor att ”berätta inte för nån [om han skulle åka nånstans], inte ens

Avdelning 4

till din mamma”, ”för om du berättar det så kan hon berätta det vidare så att de hindrar dig från att åka”.

I maj 2017 skrev Lina Ishaq till sin bror att ”[v]i har d bra alla”, ”Omar [f]inns inte me oss längre men det är den väg vi valt o vi måste ha tålamod me mkt”, ”Men annars mår alla bra”. När brodern beklagade och skrev att det var hemskt att Jiro Mehho och Omar var borta och att han inte begrip sig på ”det ni gjort o gör”, svarade Lina Ishaq att ”Självklart är jag ledsen för de båda men glad för deras skull för detta var deras önskan”, ”Det inte är för dig o förstå hur vi lever och tror på”. I oktober 2018 skrev hon till brodern att ”vi bor på den lilla plätt som finns kvar för oss muslimer o is”. Som svar på att brodern uttryckte att han blev ledsen att höra att hon förlorat så många i familjen skrev hon att ”jo det e ett hårt liv vi lever med alla som vill ta slut på oss hehe”, ”det krävs mycket tålamod”, och ”vi alla i min familj nöjda över det liv vi lever”. Hon berättade att vissa världsliga saker, så som närmast dagliga bombningar, kunde vara svåra, ”men vi har vant oss sen flera år tillbaka o det är en del av vår vardag”. I november, när brodern påpekade att det var en hemsk tillvaro och att barnen måste må fruktansvärt av det, svarade hon att det var fruktansvärt och att de alla kände rädsla, men att barnen sov gott på natten och att de levde vidare i det som blivit vardag sedan flera år. I december skrev hon bl.a. att ”Vet inte om du följer nyheter om oss o har nån koll på vad som händer här”, ”Alla olika slag av folk vill göra slut på oss”, ”Vi känner oss trygga i det liv vi lever för vår tro stärker oss o hjälper oss ha tålamod” och ”Tror man på det jag tror o min familj måste man vara beredd på att det blir så som vi lever idag”. I mars 2019 bad hon brodern om pengar för att kunna smuggla sig och familjen ur lägret. Brodern gick inte med på att skicka pengar men erbjöd sig att kontakta svenska myndigheter för hjälp, vilket Lina Ishaq med enfass avvisade. Hon har vid huvudförhandlingen förklarat att hon i al-Hol lägret utgav sig för att vara syrier för att hamna i en bättre del av lägret och därför inte ville avslöja att hon var svensk, en uppgift som tingsrätten inte anser kan lämnas utan avseende. Hon skrev emellertid också till sin bror, i anslutning till att hon gav uttryck för att hon inte ville gå till myndigheterna, att ”Sen I Sverige Kan de ta mina flickor ifrån mig”, ”Me skalet att jag e dålig mamma”.

Avdelning 4

Lina Ishaqs meddelanden till brodern kan enligt tingsrättens uppfattning inte förstås på annat sätt än att hon villigt befann sig i IS-kontrollerat område och alltså såg positivt på IS våldsamma jihad, trots de umbäranden och dödsfall som detta förorsakat familjen. Lina Ishaqs påstående om att det hon skrivit skulle ha varit religiöst betingat föranleder ingen annan bedömning. Även Omar, farmodern och Jiro Mehhos andra fru har under åren gett uttryck för uppfattningen att Lina Ishaq befann sig med familjen i Syrien därför att det var det Lina Ishaq ville. Farmodern hade förvisso begränsad kontakt med Lina Ishaq själv, men Omar och Jiro Mehhos andra fru var närvarande med Lina Ishaq i Syrien. Däremot saknas det helt indikationer i det skriftliga materialet på att Lina Ishaq skulle ha omprövat den religiösa övertygelse som präglat hennes liv och som hon under många år delat med en grupp där fokus legat på det önskvärda i att leva i en fundamentalistisk islamisk stat, vilken vid behov skulle tillskapas med våld, samt på jihad och martyrskap som det högsta för pojkar att sträva efter. Det kan också konstateras att Lina Ishaq inte, när IS tappade mark, försökte överlämna sig till kurdiska styrkor eller allianstrupper, utan fortsatte att fly genom IS område och slutligen tog sig till IS sista utpost, Baghuz.

Sammanfattande bedömning i uppsätsfrågan

Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att Lina Ishaq alltsedan resan från Egypten måste ha varit införstådd med att Joan kunde komma att tas i anspråk som barnsoldat, en medvetenhet som efter ankomsten till Syrien enbart kan ha förstärkts. Redan när han för första gången utnyttjades som barnsoldat, dvs. den 5 augusti 2013, måste hon således ha insett den överhängande risken för att han när som helst skulle rekryteras och användas som det. Senast när hon en kortare tid efter Jiro Mehhos död fick se stridsfilmen och bild 1 (aktbil. 104) måste hon ha varit full på det klara med att Joan användes och skulle fortsätta att användas som barnsoldat.

Hennes insikten i risken för att Joan skulle rekryteras och användas som barnsoldat och sedermera i det förhållandet att Joan brukades som barnsoldat har uppenbarligen inte utgjort något relevant skäl för henne att låta bli att föra honom till Syrien eller att göra något som helst försök att påkalla hjälp. Tvärtom bedömer tingsrätten att hon

Avdelning 4

alltsedan resan till Syrien och i vart fall fram till att hon 2019 hamnade i kurdiska styrkors händer avsiktligt befann sig i krigets Syrien tillsammans med barnen, inklusive Joan fram till hans död, trots att hon insåg att pojkarna stred för IS.

Allt som framkommit om den starka tro som präglat hennes vuxna liv och hur hon uppfostrade barnen, det som uttryckts främst av men även om henne i chattarna, och det faktum att hon aldrig gjort någon ansats att söka någon form av undsättning eller påtalat att något som hände inte var i linje med hennes önskemål, talar sammantaget med stor styrka för att hon inte, som hon påstått, motsatte sig att Joan rekryterades och användes som barnsoldat. Tingsrätten bedömer att det tvärtom var i enlighet med hennes övertygelse och avsikt, och alltså inget som hon sökte hindra.

Lina Ishaq har således alltsedan syrienresan och fram till brottsperiodens början haft överskjutande uppsåt till att Joan skulle komma att rekryteras och användas som barnsoldat. Under hela brottsperioden har hon varit fullt införstådd med risken för att Joan skulle rekryteras som barnsoldat, och riskens förverkligande var inte bara något hon var likgiltig inför utan i linje med hennes religiösa strävan. Från brottsperiodens början den 7 augusti 2013 och fram till att hon en tid därefter fick se stridsfilmen och bild 1 (aktbil. 104) har hon på motsvarande sätt varit fullt införstådd med risken för att Joan skulle användas som barnsoldat, och förverkligandet av den risken var inte bara något hon var likgiltig inför utan helt i linje med hennes övertygelse. Från att hon under slutet av sommaren/tidiga hösten 2013 tog del av stridsfilmen och bild 1 (aktbil. 104) har hon haft full insikt i att risken hade förverkligats och att Joan användes och skulle fortsätta att användas som barnsoldat. Detta var alltså inget som hon motsatte sig, utan i enlighet med hennes ideologiska strävan. Sammanfattningsvis har Lina Ishaq således under hela brottsperioden haft uppsåt till att Joan av okända gärningsmän rekryterades och användes som barnsoldat för IS räkning. Vad Lina Ishaq uppgett om att hon inte kunde tänka sig att yngre barn användes som barnsoldater, att Omar uppfattades som äldre än han var, och vad hon i övrigt anfört föranleder ingen annan bedömning. De gör inte heller det Taymyah sagt om att Lina Ishaq inte ville att Joan skulle vara barnsoldat, eller det Sadat Bela, utan att närmare specificera vad det baseras

på, uppgett om att han fått intrycket från Lina Ishaq att hon ville lämna Syrien och att IS betedde sig illa.

Lina Ishaqs rättsliga ansvar

Garantställning

En förutsättning för att hållas ansvarig för ett oäkta underlåtenhetsbrott är att man befinner sig i garantställning. En person kan ha garantställning på grund av att det föreligger en skyldighet att avvärja risker som hotar någon som personen är ansvarig för och därför har att skydda. Ett barn är särskilt skyddsvärt eftersom det saknar eller har begränsade möjligheter att själv tillvarata sina intressen och skydda sig mot hot och risker. En självklar utgångspunkt är att barnets vårdnadshavare befinner sig i en garantställning. I förhållande till ett barn kan en sådan ställning uppkomma även på annan grund, t.ex. nära levnadsgemenskap. För att ett garantansvar ska inträda vid levnadsgemenskap måste det krävas att personen har en sådan nära relation till barnet och en sådan ställning i förhållande till barnet att hon kan sägas delta i och rent faktiskt ha inflytande över barnets omvårdnad och fostran (NJA 2013 s. 588).

I nu aktuellt mål är det utrett att Lina Ishaq, som var Joans förälder, levde tillsammans med honom. Enligt tingsrättens uppfattning står det klart att hon hade en sådan nära relation och ställning till honom att hon kunde sägas delta i och rent faktiskt ha avgörande inflytande över hans omvårdnad och fostran. Enligt svensk rätt – om än inte enligt IS rättsordning, som dock inte var en statlig rättsordning som Sverige erkände – var hon hans vårdnadshavare. Lina Ishaq har således haft ställning som skyddsgarant i förhållande till Joan.

Förhållandena i Syrien

Det är vidare utrett att Lina Ishaq inte hindrat Joan från att lämna bostaden för att utföra sina uppgifter som barnsoldat. Åklagaren har inte gått närmare in på vilka

åtgärder Lina Ishaq, för att undgå straffrättsligt ansvar, skulle ha vidtagit för att hindra detta, men har pekat på att Lina Ishaq inte kontaktat myndigheter eller någon annan för att få hjälp och vid att hon inte lämnat eller försökt lämna Syrien med barnen.

Lina Ishaq har uppgett att hon valde att stanna i Syrien eftersom sönerna vägrade lämna landet och hon inte upplevde sig kunna ge sig av utan dem. Hon har vidare gjort gällande att hon som kvinna i IS-kontrollerade områden inte hade möjlighet att hindra Joan från att lämna hemmet, utan att det var Omar och sedermera Joan som var familjens överhuvud.

Det är svårt att se vilka verkningsfulla åtgärder Lina Ishaq, väl i Syrien, hade kunnat vidta för att förhindra att Joan rekryterades och användes som barnsoldat av den repressiva, misogyn och våldsamma organisation inom vars kontrollsfär de levde. Detta särskilt som annat inte är utrett än att Joan, även om han naturligtvis inte kunde samtycka till att vara barnsoldat, ville vara det. Hennes möjligheter att genom kontakt med svenska myndigheter, utsmuggling ur landet av sig själv och en stor barnaskara mot sina ideologiskt övertygade och vapenföra tonårssöners vilja, eller på annat sätt faktiskt förhindra att Joan lämnade hemmet för att utföra sina åtaganden som barnsoldat framstår närmast som teoretiska. Det åklagaren anför om att hon var en äldre högstatuskvinna i miljön, att IS kontrollsystem inte var lika utvecklat i början av brottsperioden, att vissa andra kvinnor lyckats ta sig ut med sina barn, att SÄPO i vissa fall kunnat bistå somliga personer med viss hjälp, att hon hade möjlighet att förfoga över ekonomiska tillgångar och att hon även enligt egen uppgift hade ett visst inflytande inom familjen, förändrar inte den bedömningen på något avgörande sätt.

Rättsliga förutsättningar för underlåtenhetsansvar

Det finns en lagfäst begränsning av garantansvaret som innebär att brottet ska kunna förhindras utan fara för den handlade eller för någon annan, och att det kan ske utan anmälan till myndighet. Denna gäller dock en specifik form av ansvar för övervakningsgaranter, se 23 kap. 6 § brottsbalken. Det är således inte en regel som

gäller för garantansvar generellt, och är enligt tingsrättens uppfattning inte applicerbart i nu aktuellt mål (jfr Petter Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2013, s. 117 ff.).

En utgångspunkt är dock att underlåtenhetsansvar förutsätter att det var existentiellt möjligt att ingripa och att ett ingripande också hade lyckats. Det kan uttryckas som att följden med hög grad av sannolikhet hade uteblivit om den tilltalade hade handlat som hon bort (se NJA 2007 s. 369, Petter Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2013, s. 109). I nu aktuellt fall finns inte en brottsföljd på det sätt som är fallet vid effektbrott, vilket medför att regeln rimligen får tolkas något vidare, närmast med innebörd att ett ingripande hade förhindrat brottet. Detta gäller emellertid inte undantagslöst. I doktrinen har uttalats att i begreppet underlåtenhet ligger i och för sig inte ett krav på att den underlåtna handlingen ska vara möjlig att utföra. När det gäller handlingar som blott i det enskilda fallet är omöjliga att utföra – till skillnad från handlingar som är generellt omöjliga – finns inget hinder mot att tala om underlåtenhet, oberoende av om handlingen är omöjlig att utföra för envar eller kanske bara för vissa personer. Straffrättsligt ansvar är nämligen inte uteslutet i en sådan situation (Jareborg, Allmän kriminalrätt, 2001, s. 132). Det kan bero på att gärningspersonen uppsåtligen eller av oaktsamhet försatt sig i situationen, som hon sedan inte kan kontrollera (se a.a., s. 130).

Frågan om möjligheten att vidta en hindrande åtgärd och den underlåtna åtgärdens effektivitet har som regel inte behandlats särskilt inträngande i praxis gällande föräldrars ansvar som skyddsgarant (se NJA 2013 s. 588, Hovrättens över Skåne och Bleking dom i mål nr B 454-15, Göta hovrätts dom i mål nr B 161-16, Svea hovrätts dom i mål nr B 4565-18, Göta hovrätts dom i mål nr B 2705-20). Samtliga dessa fall skiljer sig i många avseenden från omständigheterna i nu aktuellt mål. Av störst intresse är enligt tingsrätten mål nr B 454-15. I det målet dömde Hovrätten över Skåne och Blekinge en man för att han uppsåtligen berövat ett barn under hans vårdnad livet genom att underlåta att ingripa för att skydda barnet från utövad våld och genom underlåtenhet att omgående se till att hon fick vård. Mannen befann sig i en lägenhet där en kvinna misshandlade barnet till döds, och sade åt kvinnan att lugna ned sig men lämnade sedan barnet ensamt med henne. Hovrätten uttalar att mannen ”inte ingripit på ett adekvat sätt när [barnet] sökte hans beskydd”. En tillsägelse – dvs. den åtgärd

som Lina Ishaq själv påstår att hon vidtagit för att hindra Joan att agera som barnsoldat – var således inte en adekvat respons, utan det fordrades ytterligare åtgärder, som tingsrätten uppfattar det närmast ett handgripligt ingripande. Något resonemang om mannens förutsättningar att framgångsrikt ingripa i händelseförloppet förs inte, och inte heller något resonemang om vilka risker det skulle ha kunnat medföra för honom själv (se även Svea hovrätts dom i mål nr B 4565-18, som också gäller en vårdhandshavare som befann sig i samma lägenhet där den annan vuxen begick brott mot barnet).

Tingsrättens bedömning

Det får understrykas att Lina Ishaq själv valt att försätta sig och barnen i en utomordentligt farlig situation där hon, utifrån sin kännedom om läget i Syrien och relevanta islamistiska grupperingar, måste ha varit medveten om att hon skulle sakna möjlighet att förhindra att Joan rekryterades och användes som barnsoldat. Den samhällsordning som gjorde att hon saknade det inflytandet var i enlighet med hennes religiösa övertygelse och med vad hon eftersträvade och vidtog åtgärder för att uppnå. Att Omar och Joan tidigt skulle påta sig en roll som familjens överhuvud och förespråka kamp för IS var också just det hon uppfostrat dem till att göra. Tingsrätten har vidare funnit att även det faktum att Joan rekryterades och användes som barnsoldat var i linje med hennes övertygelse och alltså inte något som hon motsatte sig.

Tingsrättens bedömning är att en garant inte kan undgå straffrättsligt ansvar för att underlåta att förhindra något som hon själv med vett och vilja tillsett att hon inte kan förhindra, och som hon inte heller vill förhindra. Av det följer att Lina Ishaqs underlåtenhet att hindra Joan från att lämna hemmet för att utföra sina uppgifter som barnsoldat är straffbar.

Såvitt avser frågan om medgärningsmannaskap måste Lina Ishaqs insikt anses ha omfattat strukturen i stort avseende barnsoldater inom IS, innefattande att olika personer medverkade för att rekrytera och använda dessa. Enligt tingsrätten får hon

anses ha utfört gärningarna tillsammans och i tyst samförstånd med okända medgärningsmän, vilka genom aktivt handlande deltagit i rekryteringen och användandet av Joan som barnsoldat. Vad avser frågan om hur långt ett medgärningsmannaskap kan utsträckas, anser tingsrätten att det inte heller i det avseendet kan få genomslag att Lina Ishaq, på grund av självförvållad oförmåga och ovilja att agera, inte kunnat ingripa på ett adekvat sätt. Tingsrättens slutsats är att hon ska dömas för folkrättsbrott/krigsförbrytelse som medgärningsman.

Rubricering och påföljd

Rubricering

Vid bedömningen av om folkrättsbrott är att bedöma som grovt ska särskilt beaktas om det har förövat genom ett stort antal skilda handlingar eller om många människor dödats eller skadats eller omfattande egendomsförlust uppkommit på grund av brottet. Vid bedömningen av om en krigsförbrytelse är att bedöma som grov ska särskilt beaktas om gärningen ingått som ett led i en plan eller politik eller som en del av en omfattande brottslighet eller om gärningen förorsakat död, allvarlig smärta eller skada eller svårt lidande, omfattande skada på egendom eller synnerligen allvarliga skador på den naturliga miljön.

Det rör sig inte om någon uttömmande reglering utan på sedvanligt sätt ska ske en bedömning av samtliga relevanta omständigheter göras. Även om brottet krigsförbrytelse innefattar brottslighet av vitt skilda slag är utgångspunkten att det rör sig om allvarliga gärningar vars beivrande är en angelägenhet för hela det internationella samfundet. Även för krigsförbrytelser av normalgraden måste det därför finnas ett utrymme för relativt stränga bedömningar i straffvärdehänseende. Det bör beaktas att krigsförbrytelser generellt sett begås under extraordinära tillstånd. De specifika, kringliggande omständigheter som en väpnad konflikt eller en ockupation innebär både på kollektiv och individuell nivå, måste beaktas. Ett vägledande exempel för om en gärning är att bedöma som grov krigsförbrytelse ska därför vara om den förorsakat allvarlig smärta eller skada eller svårt lidande. Ansvar för krigsförbrytelser

Avdelning 4

som riktar sig mot person omfattar gärningar av varierande straffvärde där de dock allmänt sett torde ha ett så högt straffvärde att de är att rubricera som grov krigsförbrytelse. Gärningar begångna av personer i ledande ställning bör i allmänhet ha ett högre straffvärde än gärningar begångna av den som inte haft sådant ansvar. (prop. 2013/14:146, s. 196 ff, 274, 300 f., NJA 2021 s. 303).

I detta fall beaktar tingsrätten att det rör sig om ett barn i åldern tolv till femton år som rekryterats och använts som barnsoldat av en terrorsekt i ett mycket brutalt inbördeskrig, och att barnets egen förälder har möjliggjort detta. Brottet har pågått under flera års tid, och det står klart att Joan hanterat i vart fall automatvapen och granater, närvarat i anslutning till direkt eldstrid iklädd militär utrustning, och att han även poserat med skändade kroppar på ett sätt som i sig torde vara att betrakta som ett krigsbrott. Under denna tid har han också ådragit sig en allvarlig skada på benet till följd av en bombning i närheten av hans bostad. Tingsrätten finner emellertid inte styrkt att den skadan uppkom när han agerade som barnsoldat, och varje skada som uppkommit under en tid som ett barn i och för sig står till konstant förfogande för användning som barnsoldat kan inte anses vara en följd av användandet. Det har inte heller närmare framkommit med vilken intensitet Joan användes som barnsoldat, och utredningen talar för att han i viss utsträckning haft uppgifter av något mindre farlig och traumatisk karaktär än deltagande i eldstrid, tortyr eller liknande. Däremot är det uppenbart att han i egenskap av barnsoldat utsatts för extremt stor risk för skada och död – något som ytterligare understryks av att han efter brottsperiodens slut stupade i slutstriden om Raqqa – och det ligger i sakens natur att ett barn som utnyttjas som barnsoldat och medverkar i aktiviteter med direkt koppling till dödlig strid och likskändning utsätts för ett mycket svårt psykiskt lidande. Mot denna bakgrund anser tingsrätten vid en samlad bedömning att brottet är att bedöma som grovt.

Påföljd

Lina Ishaq förekommer inte i belastningsregistret.

Avdelning 4

Straffskalan för grovt folkrättsbrott innefattar fängelse upp till livstid medan straffskalan för grov krigsförbrytelse löper mellan fyra år och livstids fängelse. Det saknas tidigare svensk praxis avseende denna typ av krigsbrott, och påföljdsfrågan är inte reglerad i folkrätten. Även internationellt sett är praxis sparsam, och utländska domar får också beaktas med försiktighet eftersom de aktualiserar andra rättsordningars påföljdsbestämmelser och straffskalor.

I den tidigare nämnda tyska domen, där en kvinna dömdes för bl.a. krigsbrott mot person bestående i att hon låtit sitt barn delta i IS träningsläger, blev det samlade straffet – som också avsåg ett antal andra brott – fängelse fem år och tre månader. Som jämförelse kan även nämnas ett svenskt fall där en kvinna dömdes till tre års fängelse för grov egenmäktighet med barn efter att ha tagit med sig barnet till IS-kontrollerade områden i Syrien (Hovrättens över Skåne och Blekinge dom av den 24 juni 2021 i mål nr B 747-21). Vad gäller praxis avseende föräldrar som i egenskap av skyddsgaranter begått underlåtenhetsbrott mot sina barn, förekommer påföljden ett års fängelse för grov misshandel bestående i underlåtenhet att söka vård för barnets brännskada (Svea hovrätts dom av den 4 april 2012, se NJA 2013 s. 588), fem års fängelse för synnerligen grov misshandel bestående i underlåtenhet att skydda barnet från att utsättas för utdragna kallbad (Svea hovrätts dom av den 21 augusti 2018 i mål nr B 4565-18), villkorlig dom för vållande till annans död bestående i bristande tillsyn i en simhall (Göta hovrätts dom av den 29 september 2016 i mål nr B 161-16), åtta års fängelse för dråp bestående i underlåtenhet att söka vård för en allvarlig skada barnet ådragit sig i hemmet (Göta hovrätts dom av den 21 juni 2021 i mål nr B 2705-20), och 14 års fängelse för mord bestående i underlåtenhet att söka vård för barnet eller ingripa mot den pågående dödsmisshandeln (Hovrättens över Skåne och Blekinge dom i av den 19 maj 2015 i mål nr B 454-15).

Vid samlad bedömning av omständigheterna i det aktuella fallet, varvid även beaktas att Lina Ishaqs ansvar är begränsat till underlåtenhet vilket i allmänhet har ett lägre straffvärde, bedömer tingsrätten att straffvärdet uppgår till sex års fängelse.

Med hänsyn till brottets art- och straffvärde kan någon annan påföljd än fängelse inte komma ifråga. Lina Ishaqs medverkan har enligt tingsrättens uppfattning inte varit begränsad på sådant sätt att en tillämpning av 23 kap. 5 § brottsbalken aktualiseras, och några förmildrande omständigheter föreligger inte. Fängelsestraffets längd ska därför bestämmas i enlighet med straffvärdet.

Övrigt

Det föreligger alltså risk för att Lina Ishaq på fri fot avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff. För aktuell brottslighet är inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, och det är inte uppenbart att skäl för häktning saknas.

Häktning är alltså proportionerligt. Hon ska därför kvarbli i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot henne.

Avgift till Brottsofferfonden följer av lag.

Av försvaret begärd ersättning är skälig. Med hänsyn till ådömt straff och Lina Ishaqs ekonomiska förhållanden ska denna kostnad stanna på staten.

Avräkningsunderlag bifogas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (TR-01).

Överklagande ställt till Svea hovrätt ska ha kommit in till tingsrätten senast den 25 mars 2022.

På tingsrättens vägnar

Jakob Hedenmo

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19720622-9200	Datum för dom/beslut 2022-03-04
Efternamn Ishaq	Förnamn LINA Laina

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2021-09-21	
------------	--

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

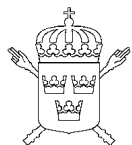
Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Scheelegatan 7
Telefon
08-561 654 10

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

E-post
stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se
Webbplats
www.stockholmstingsratt.se

2022-01-04

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

Stockholms tingsrätt
Avdelning 4,4 Beredningsenhet 13
Box 8307
104 20 STOCKHOLM

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

SKOM: 2022-01-04
MÅLNR: B 20218-20
AKTBIL: 43

HÄKTAD

TR mål: B 20218-20
Handl.: VÅLD

1	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Ishaq, Lina Laina		Lina	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19720622-9200	Sverige		
	Adress			
	Laholmsvägen 163 302 54 HALMSTAD			
	Offentlig försvarare/ombud			
	Westerlund, Mikael, Advokatfirman De Basso AB, Hantverkargatan 42 B, 112 21 STOCKHOLM			
Frihetsberövande m.m.				
Anhållen i frånvaro 2021-09-20, Gripen 2021-09-21, Häktad 2021-09-24.				
Delgivningsuppgifter				
Häktet Kronoberg				

Ansvarsyrkanden m.m.

GROV KRIGSFÖRBRYTELSE och FOLKRÄTTSBROTT, GROVT BROTT (5000-K1217405-20) alternativt medhjälp till GROV KRIGSFÖRBRYTELSE och FOLKRÄTTSBROTT, GROVT BROTT

Målsägande

Joan Jiro Mehho, född 27 maj 2001, avliden

Gärning

Från i vart fall våren 2012 pågår en icke-internationell väpnad konflikt mellan syrisk regimen och flera väpnade grupper i Syrien.

Lina Ishaq har som vårdnadshavare och förälder, trots vetskap om den väpnade konflikten, fört sin son Joan Mehho, född den 27 maj 2001, till Syrien i april 2013.

Lina Ishaq har tillsammans och i samförstånd med andra gärningsmän tillsett att Joan Mehho under perioden 1 augusti 2013 till den 27 maj 2016, då Joan

Mehho fyllde 15 år, i Raqqa, Aleppo och på andra platser i Syrien rekryterats och kontinuerligt använts för direkt deltagande i fientligheterna (använts som barnsoldat) av en väpnad grupp. Härvid har Joan Mehho

- utbildats och tränats för sitt direkta deltagande i fientligheterna,
- utrustats med militär utrustning så som uniform, stridssele och militära vapen vilka krävt särskild utbildning, t.ex. pansarspränggranater och skjutvapen samt
- använts i strid, tjänstgjort beväpnad, använts i propagandasyfte och för andra uppdrag som utgjort ett led i krigföringen.

Lina Ishaqs medverkan har bestått i att hon, som vårdnadshavare och den vuxna person som haft ensamt ansvar för och störst inflytande över Joan Mehho, möjliggjort att han kunnat rekryteras och användas som barnsoldat från det att han var 12 år till dess att han fyllt 15 år. Hon, som stått för hans dagliga omsorg, har bland annat låtit honom hantera och förvara vapen i den gemensamma bostaden, bistått honom med utrustning så som skor och kläder samt tillåtit att han, ensam eller tillsammans med andra gärningsmän, lämnat bostaden för att kunna fullgöra sina åtaganden/uppgifter som barnsoldat.

Vidare har Lina Ishaq inte vid något tillfälle under hela brottstiden, trots att det ålegat henne att skydda Joan Mehho, förhindrat att han rekryterats eller använts som barnsoldat.

Gärningen har gärningen har ingått som ett led i eller stått i samband med den väpnade konflikten.

Härigenom har Lina Ishaq gjort sig skyldig till en svår överträdelse av den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna I–IV och en allmänt erkänd grundsats som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter.

Gärningen är att bedöma som grov med hänsyn till att Lina Ishaq som ensam vårdnadshavare och ansvarig för Joan Mehho varit delaktig i att han rekryterats och använts som barnsoldat av en väpnad grupp redan vid tolv års ålder och därefter kommit att användas som barnsoldat under flera år fram till dess att han fyllt 15 år, att den väpnade grupp som Joan Mehho rekryterades till och användes av som barnsoldat var en våldsbejakande jihadistisk gruppering/terroristorganisation, däribland IS, som tillämpat en krigföring som varit synnerligen hänsynslös och brutal, att den väpnade gruppen använt Joan Mehho för stridsuppdrag och utrustat honom med militära vapen varvid han utsatts för livsfara samt att Joan Mehho som barnsoldat förorsakats allvarlig skada och svårt lidande.

Alternativt har Lina Ishaq genom ovan nämnda agerande främjat folkrättsbrott, grovt brott/grov krigsförbrytelse.

Lagrum

4 § 1 st 11 p, 11 § lag (2014:406) om straff för vissa internationella brott i sin lydelse före 1 januari 2022

22 kap 6 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2014

Bevisning

Muntlig bevisning

Förhör med Magnus Ranstorp angående hans forskning om den salafistiska miljön i Sverige, hans kännedom om Jiro Mehho, det nordafrikanska nätverket, de svenska resenärer som reste till Syrien under 2012-2013, syftet med/den ideologiska grund som låg bakom, att de reste med sina familjer samt deras möjligheter att ta sig hem från augusti 2013 och framåt, allt till styrkande av att Lina Ishaq känt till Jiro Mehhos ideologiska övertygelse, att det varit möjligt att lämna Syrien alternativt sätta sina barn i säkerhet efter det att Jiro Mehho avlidit samt till styrkande av att Lina Ishaq som ett led i att bidra till upprättandet av en islamisk stat aktivt valt att ta med hela familjen till konfliktzonen samt vilken status Lina Ishaq haft inom den jihadistiska miljön i Sverige och Syrien.

Förhör med David Lundberg SÄPO angående svenska resenärers resemönster under perioden 2012-2014 samt möjligheterna för svenskar att ta sig hem från Syrien under perioden augusti 2013 till december 2014 till styrkande av att Lina Ishaq hade kunnat lämna Syrien om hon velat det.

Förhör med Patrik Persson, Teknisk UND, Försvarets Materielverk (FMV) om vilken utrustning Joan Mehho haft, vilken träning som krävs för att hantera utrustningen samt de i ärendet aktuella vapnens farlighet, allt till styrkande av att Joan Mehho använts för direkt deltagande i fientligheterna samt att han använt/försetts med livsfarliga vapen som krävt särskild utbildning.

Förhör med Cecilia Schön angående hennes kännedom om Lina Ishaq under tiden före det att Lina Ishaq ankom till Syrien och Lina Ishaqs ideologiska uppfattning, , hur hennes barn exponerades för jihadistisk propaganda, hennes önskan att leva i en islamisk stat styrd av sharia, hennes val av bosättningsort och hennes relation till Jiro Mehho, allt till styrkande av att Lina Ishaq rest till Syrien i syfte att bidra till upprättandet av en islamisk stat där även barnen

skulle ingå samt att hon har haft förmåga och vilja att agera självständigt i förhållande till Jiro Mehho.

Förhör med Anna Sundberg angående hennes kännedom om Lina Ishaq och Jiro Mehho under tiden före det att Lina Ishaq ankom till Syrien, Lina Ishaqs ideologiska uppfattning, hennes önskan att leva i en islamisk stat styrd av sharia, hennes val av bosättningsort och hennes relation till Jiro Mehho, allt till styrkande av att Lina Ishaq rest till Syrien i syfte att bidra till upprättandet av en islamisk stat där även barnen skulle ingå samt att hon har haft förmåga och vilja att agera självständigt i förhållande till Jiro Mehho.

Förhör med Iman Yousif om hennes kännedom om Lina Ishaq och Jiro Mehho och den information hon fått från Jiro Mehhos andra fru Inas om tiden då familjen levde i Syrien, allt till styrkande av att Lina Ishaq rest till Syrien i syfte att bidra till upprättandet av en islamisk stat samt att hon har haft förmåga och vilja att agera självständigt i förhållande till Jiro Mehho.

Förhör med Sadat Bela angående hans kontakter med Lina Ishaq om hennes tid i Syrien samt angående de köp han företog för hennes räkning i Halmstad under vintern 2014 och 2015, allt till styrkande av att Lina Ishaq haft handlingsförmåga att styra över sin ekonomi, att hon inhandlat kläder som varit avsedda att användas av hennes barn, inklusive Joan Mehho som barnsoldat, samt till vederläggande av att hon varit i Syrien ofrivilligt då hon handlat/beställt andra varor så som kläder, parfym och godis avsedda för att brukas i Syrien.

Förhör med Maria Pimentel Biscaia (via videolänk från UNITAD), Head of UNITAD Gender and Children Unit angående slutsatserna i rapporten **INITIAL FINDINGS ON ENLISTMENT, CONSCRIPTION and USE of CHILD SOLDIERS by ISIL ‘CUBS OF THE CALIPHATE’** till styrkande av att barn användes som barnsoldater i stor omfattning och på ett strukturellt sätt av IS (i vart fall från mitten av 2014), att barn beroende på ursprung behandlades olika, att barn till resenärer i mindre omfattning tvingades till tjänst än barn med annat ursprung, att IS succesivt etablerade en struktur för hanteringen av barnsoldater samt att det följde av IS ideologi att barn skulle användas som barnsoldater vilket Lina Ishaq måste insett.

Skriftlig bevisning

Följande skriftlig bevisning åberopas till styrkande av att Joan Mehho använts för direkt deltagande i fientligheterna av en väpnad grupp.

- **Fotografi publicerat på hemsidan Gudmundsons blogg den 10 augusti 2013 samt på dorar-aliraq.net s. 109-112 samt s. 133-139 i Huvudprotokoll**, till styrkande av att Joan Mehho använts som barnsoldat från i vart fall 1 augusti 2013.
- **I beslag tagna fotografier, s 6, 14, 26, 28, 30-33, 38-40, 42, 51-52, 54-58, 60-65, 68, 70, 72-73, 136-139, 141 och 144 i Bilddilagan**, av Joan Mehho i hemmiljö, i militär utrustning samt med tecken eller markeringar som anknyter till en väpnad grupp samt fotografier på Omar Mehho, till styrkande av att Joan Mehho använts som barnsoldat, att han bott hemma under den tiden han rekryterats och använts som barnsoldat samt att Omar Mehho stridit för en väpnad grupp.
- **”Teknisk underrättelserapport FMV”, s. 68-91 i Rapportbilagan**, avseende Försvarets Materielverks bedömning av de vapen och den utrustning som Johan Mehho försetts med till styrkande av att han använts för direkt deltagande i fientligheterna samt till styrkande av att använt/försetts med livsfarliga vapen som krävt särskild träning.
- **Dokument återfunnet i en hårddisk tagen i beslag den 14 november 2017 av den amerikanska koalitionen s. 45-47 i Huvudprotokollet**, i området omkring Raqqa avseende en Abu al Qaqah Al Swedi som anges ha undersökts på Raqqas allmänna sjukhus den 28 november 2016 till styrkande av att Joan Mehho fortsatte som soldat även efter det att han fyllt femton år och fram till sin död.
- **Fotografi publicerat på IS mediekanaler s. 124-132 i Huvudprotokollet**, av Joan Mehho när han avlidit (martyrbilden) till styrkande av att han tillhört och använts av den väpnade gruppen fram till hans död.
- **Analys och sammanställning upprättad av NOA Analys avseende Joan och Omar Mehhos deltagande i stridigheter, s 12-14, 16**

tilläggsprotokoll I avseende vilken jihadistisk IS-ansluten gruppering Joan Mehho initialt rekryterades till, att han varit på ett träningsläger/indoktrineringsläger samt att den plats Joan Mehho poserar med döda kroppar på är Naimtorget i Raqqa och vad den platsen användes för under juli-augusti 2014, allt till styrkande av att Joan Mehho använts för direkt deltagande av en väpnad grupp i en väpnad konflikt.

- **Dokument återfunna i digitala enheter och andra dokument tagna i beslag i februari 2019 samt den 22 september 2017 av den amerikanska koalitionen s. 4-53 (sammanfattning s. 4-8) i Tilläggsprotokoll II**, avseende ett personregister över IS-medlemmar samt andra dokument kopplade till Joan och Omar Mehho varvid även Lina Ishaq omnämns, till styrkande av att Joan Mehho använts som barnsoldat av en väpnad grupp samt att Lina Ishaqs avsikt med vistelsen i Syrien varit att bidra till upprättandet av en islamisk stat.

Följande skriftlig bevisning åberopas till styrkande av att Lina Ishaq tillsett att Joan Mehho rekryterats och använts som barnsoldat

- **Analys och sammanställning upprättad av NOA Analys avseende Jiro Mehhos ideologi och grupptillhörighet i Syrien, s. 8-40 i Rapportbilagan**, om Jiro Mehhos ideologiska övertygelse och hans deltagande i väpnade grupper i Syrien samt hans död i augusti 2013, allt till styrkande av att Lina Ishaq måste ha insett att Jiro Mehho reste till regionen för att delta i en väpnad kamp och att hon, samt Jiro Mehho, rest till Syrien med den ideologiska övertygelsen att hela familjen skulle bidra till upprättandet av en islamisk stat, att hon varit ensam vårdnadshavare för Joan Mehho från augusti 2013 samt till vederläggande av att Lina Ishaq varit ovetande om Jiro Mehhos ideologiska övertygelse.
- **Analys och sammanställning upprättad av NOA Analys avseende Syrien våren 2013 och medierapportering i omvärlden” s. 126-139 i Rapportbilagan**, om situationen i Syrien 2013 samt rapporteringen därav i Egypten (där Lina Ishaq bodde vid tiden) och i omvärlden till styrkande av att Lina Ishaq rest till regionen när det har pågått en

väpnad konflikt, alternativt, att hon, när hon anlönt till Syrien trots rådande omständigheter valt att stanna kvar.

- **Dokument från IS egen administration tagen i beslag av den amerikanska koalitionen, s. 24-35 i Huvudprotokollet**, i Syrien avseende dokumentation om att Omar Mehho ansågs vara martyrs, änkepension till hans fru "Umm Safieh" och beslut om matransoner/änkepension till Lina Ishaq till styrkande av att Lina Ishaq och hennes familj aktivt anslutit sig och levt frivilligt under IS-kontrollerat område samt till stöd för att Lina Ishaq varit ensam vårdnadshavare för Joan Mehho.
- **Finansiell utredning s. 181-199 i Huvudprotokollet** avseende Lina Ishaqs ekonomiska förehavanden under tiden i Syrien avseende bland annat beställning/inköp av fem par vandringsbyxor och två par terrängsskor samt kläder till familjen hösten/vintern 2014/15 till styrkande av att Lina Ishaq haft handlingsförmåga genom att styra över sin ekonomi, att hon inhandlat kläder som varit avsedda att användas av hennes barn, inklusive Joan Mehho som barnsoldat, samt till vederläggande av att hon varit i Syrien ofrivilligt då hon handlat andra varor som kläder, parfym och godis avsedda för att brukas i Syrien under en längre tid.

Rapporter – Rapportbilaga samt tilläggsprotokoll II

Följande skriftliga bevisning åberopas till styrkande av att det i Syrien vid gärningen förelåg en väpnad konflikt, att användandet av Joan Mehho som barnsoldat stått i samband med denna samt att Lina Ishaq haft uppsåt till gärningen

- **Human Rights Council Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, s 142-152, 160, 176-178, 193-194 Rapportbilagan** till styrkande av att förelåg en icke-internationell väpnad konflikt i Syrien vid tidpunkten för gärningen (para. 1-15, särskilt (1 och 8)), samt avseende IS utveckling (para 24, 29-39, 52, 56-57, 64, 70) under perioden 2012-2014, flödet av s.k. foreign fighters till Syrien (para.125-127) att IS använt barnsoldater samt den brutalitet som IS använt i sin krigföring (para. 67-79, 88-91, 205-213) till styrkande av att Lina Ishaq fört Joan Mehho till en region där det pågick en väpnad konflikt, att hon har haft uppsåt att bidra till

upprättandet av en islamisk stat i enlighet med den ideologiska övertygelse som terroristorganisationen IS förespråkade samt att den grupp han använts för var en terroristorganisation/våldsbejakande jihadistisk gruppering och att den krigsföring som han använts i varit synnerligen hänsynslös och brutal, vilket Lina Ishaq måste ha insett.

- **Depictions of Children and Youth in the Islamic, State's Martyrdom Propaganda, 2015-2016 By Mia Bloom, John Horgan, and Charlie Winter, s 209- 212) i Rapportbilagan** till styrkande av att IS systematiskt indoktrinerat och använt barn som barnsoldater samt att användningen av barnsoldater skedde i enlighet med en ideologi om att mödrar ska uppfostra sina söner till att medverka i den väpnade kampen om att bygga den islamiska staten.
- **Swedish Foreign fighters in Syria and Iraq, Linus Gustafsson samt Magnus Ranstorp, s 256, 265, 285-86, 300, 311, 326, 329-32 i Rapportbilagan** avseende de svenska resenärer (män och kvinnor) som reste till regionen och återvände och att ca 80 procent anslöt sig till IS till vederläggande att Lina Ishaq lurats att komma till Syrien samt till styrkande av att hon till skillnad från många andra resenärer var äldre när hon reste samt att hon haft en möjlighet att lämna Syrien om hon så önskat.
- **PM från Säkerhetspolisen** avseende svenska resenärers resemonster till Syrien och möjligheter att återvända under åren 2013-2014 till styrkande av att Lina Ishaq haft en möjlighet att lämna Syrien, **s. 140 i Rapportbilagan**
- **Europol – Women in Islamic State propaganda – roles and incentives, s 388-422 Rapportbilagan**, till styrkande av att Lina Ishaqs avsikt med att resa till Syrien varit att bidra till upprättandet av en islamisk stat och hon i enlighet med IS ideologi skulle uppfostra sin son till att medverka i den väpnade kampen om att bygga den islamiska staten.
- **UNITADS rapport “INITIAL FINDINGS ON ENLISTMENT, CONSCRIPTION and USE of CHILD SOLDIERS by ISIL ‘CUBS**

OF THE CALIPHATE””, s 57-120 i tilläggsprotokoll II till styrkande av att barn användes som barnsoldater i stor omfattning och på ett strukturellt sätt av IS (i vart fall från mitten av 2014), att barn beroende på ursprung hanterades olika, att barn till resenärer i mindre omfattning tvingades till tjänst än barn med annat ursprung, att IS löpande etablerade en struktur för hanteringen av barnsoldater samt att det följde av IS ideologi att barn skulle användas som barnsoldater.

- **From Daesh to ‘Diaspora’: Tracing the Women and Minors of Islamic State, s 428, 430 i Rapportbilgan** till styrkande av att Lina Ishaq avsikt med att resa till Syrien varit att bidra till upprättandet av en islamisk stat och hon i enlighet med IS ideologi skulle uppfostra sin son till att medverka i den väpnade kampen om att bygga den islamiska staten

Uppgifter från hemliga tvångsmedel s. 130-138 i Chattbilagan, riktade mot Lina Ishaq ”Samtal mellan Matilda på socialförvaltningen i Halmstad och Lina Ishaq efter att reportaget om Linas familj hade sänts på SVT den 4 februari 2021” till vederläggande av att Lina Ishaq inte känt till att hennes barn stridit som barnsoldater samt till styrkande av att hon haft en möjlighet att utöva inflytande över Joan Mehho.

Chattar – samtliga sidnumreringar hänvisar till chattbilagan.

Följande chattar åberopas till stöd för att Lina Ishaq aktivt valt att stanna i regionen och att hon redan från det att hon anlänt till Syrien haft för avsikt att stanna och bidra till upprättandet av en islamisk stat/den ideologi som medfört att Joan Mehho skulle användas som barnsoldat

- Chattar mellan Joumana och Khadjia/Omar Mehho:
2013-11-01 20:17:06 - 2013-11-01 20:26:05 (mamma vill inte åka, de vill dö här), s. 24
- Chattar mellan Joumana och Britny/Omar Mehho:
2014-09-05 17:33:19 (Lina och systrarna redo försvara sig med vapen och bombbälte) s. 62
2014-09-11 16:15:31 - 2014-09-11 18:44:07 (Jomana oroar sig för att Lina ska hindra Omar om han vill åka hem) s. 70

- Chattar mellan Joumana och Laila Mehho:
2014-01-10 08:20:05 (det var Lina/Khadija som bestämde att Aya skulle gifta sig) s. 100
2014-01-22 08:13:58 - 2014-01-22 08:15:00 (Lina/Khadija har sms:at till Jomana att hon vill stanna) s. 101
- Chattar mellan Joumana och Inas:
2014-03-19 14:49:16 - 2014-03-19 14:51:45 (barnen kommer inte lämna sin mamma och återvända) s. 110
2014-03-31 09:48:45 (Inas har pratat i telefon med Lina som säger att alla mår bra och älskar hennes nye man) s. 113
2014-04-07 05:10:59 - 2014-04-22 15:47:15 (Khadija/Lina och Inas pratar i telefon. Inas får kännedom om vad Joumana skrivit till Lina, genom Lina) s. 114
2014-08-05 19:32:49 - 2014-08-05 20:04:55 (Joumana har fått bilder från Omar när han är utrustad för strid och övertygad om att det är Lina som vill att barnen ska strida) s. 116-117
- Chattar mellan Lina Ishaq och hennes bror Fady:
2017-05-03 16:55:21 – 2017-05-11 10:37:55 (detta är den väg som Lina och familjen har valt) s. 6
2018-10-28 13:21:38 - 2018-10-28 13:35:03 (de bor på den lilla plätt som finns kvar för muslimer och is, hela familjen är nöjd med det liv de lever) s. 9-10
2018-11-08 07:26:42 - 2018-11-08 07:27:44 (svårt med mat men Lina är inte ledsen) s. 11
2018-11-15 07:27:10 – 2018-11-18 08:14:25 (Lina berättar om att det är svårt att få mat och att det bombas) s. 12
2018-12-15 12:30:29 – 2019-01-05 14:21:50 (Lina berättar att deras område blir mindre och mindre, att det bombas och att det är svårt att få mat. Tror man på det som familjen tror på måste man vara beredd på det liv de lever) s. 15
2019-03-28 21:44:18 - 2019-03-30 09:34:40 (Lina vill inte ha hjälp av svenska myndigheter) s. 18-19

Följande chattar åberopas till stöd för att Omar Mehho var stridande i en väpnad grupp/våldsbejakande jihadistisk gruppering och så småningom IS.

- Chattar mellan Joumana och Khadjia/Omar Mehho:
2013-11-01 20:19:21- 2013-11-01 20:29:25 (mamma vill inte åka, de vill dö här) s. 24

2013-11-05 17:52:57 - 2013-11-05 18:00:43 (Omar ska delta i ett stort slag) s. 25-26

2013-11-11 19:35:18 - 2013-11-11 19:35:34 (Omar får pengar genom krigsbyten) s. 28

2013-11-12 18:36:36 - 2013-11-12 18:36:36 (Omar vill hjälpa sina muslimska bröder) s. 29

- Chattar mellan Joumana och Britny/Omar Mehho:

2014-08-05 19:11:15 - 2014-08-05 19:13:25 (Omar är i Damaskus och strider för IS) s. 33-34

2014-08-18 18:06:49 (Omar ska utföra en attack) s. 40

2014-08-25 17:52:12 - 2014-08-25 17:52:19 (foto på Omars vapen) s. 52

2014-09-05 17:13:05 - 2014-09-05 17:31:51 (Omar är övertygad om kampen och sin ideologi) s. 58-62

2014-09-15 20:27:24 - 2014-09-15 20:29:19 (Omar är med i IS) s. 77-78

- Chat mellan Lina Ishaq och hennes bror Fady:

2017-05-03 16:55:21 – 2017-05-11 10:37:55 (detta är den väg som Lina och familjen har valt) s. 6

Följande chattar åberopas till stöd för att Joan Mehho rekryterats till en väpnad grupp/våldsbejakande jihadistisk gruppering/IS och använts för direkt deltagande i den väpnade konflikten, vilket Lina Ishaq känt till:

- Chattar mellan Joumana och Khadjia/Omar Mehho:

2013-11-12 18:07:34 - 2013-11-12 18:16:50 (Quaqah/Joan tränar i träningsläger) s. 28-29

2013-11-12 18:46:37 - 2013-11-12 19:08:44 (Quaqah/Joan ska ut i krig med Abo) s. 29-30

2014-08-05 19:38:05 - 2014-08-08 07:21:56 (Joumana skickar meddelande till Lina där hon är arg på Lina över bilden från Naimtorget) s. 31

- Chattar mellan Joumana och Britny/Omar Mehho:

2014-08-05 19:51:19 - 2014-08-05 19:51:22 (Omar säger att han och hans bror är muslimer som krigar mot kättare) s. 37

2014-08-20 15:34:21 - 2014-08-20 16:01:23 (Omar berättar att Joan blev svart/solbränd) s. 41-42

2014-08-24 20:13:38 - 2014-08-24 20:24:19 (Joan skadad, det var inte när han stred med Abu Rashed utan när han kontrollerade skadorna efter ett anfall mot Raqqa) s. 48-50

2014-08-24 20:30:09 (Lina lägger om Joans sår och åker till sjukhuset vid behov) s. 50

2014-09-15 20:17:34 - 2014-09-15 20:19:48 (IS-domstolen utfärdar tillstånd för att bära vapen) s. 75-76

2014-10-12 16:40:06 - 2014-10-12 16:40:32 (Joan har repat sig från skadan) s. 88

- Chattar mellan Lina Ishaq och hennes bror Fady:
2017-05-03 16:55:21 – 2017-05-11 10:37:55 (detta är den väg som Lina och familjen har valt) s. 6

Följande chattar åberopas till stöd för att Lina Ishaq kunnat agera självständigt, haft rådighet över sin och sina barns situation samt kunnat lämna landet om hon velat.

- Chattar mellan Joumana och Britny/Omar Mehho:
2014-08-24 20:08:50 (Lina har valt att tacka nej till erbjudanden om make) s. 47
- Chattar mellan Joumana och Laila Mehho:
2014-01-09 21:18:16 - 2014-01-09 21:19:26 (Khadja/Lina har flytt till turkiska gränsen) s. 99
2014-01-10 08:20:05 (det var Khadija/Lina som bestämde att Aya skulle gifta sig) s. 100
2014-01-22 08:13:58 - 2014-01-22 08:15:00 (Khadja/Lina har sms:at till Joumana att hon vill stanna) s. 101
- Chattar mellan Joumana och Inas:
2014-02-21 21:10:00 (det är en del därifrån som återvände till Sverige) s. 109
2014-03-25 12:27:30 - 2014-03-31 09:48:45 (Inas har pratat i telefon med Lina som säger att alla mår bra och älskar hennes nye man) s. 113

Följande chattar åberopas till styrkande av att dottern Aya och sonen Omar gift sig när de varit underåriga.

- Chattar mellan Joumana och Laila Mehho:
2013-11-02 22:23:14 - 2013-11-02 22:25:33 (Aya har gift sig) s. 97
2014-01-09 21:10:45 (Ayas man är skadad) s. 99
- MMS till Joumana från Khadiga:

2013-11-02 22:18:11 (Aya har gift sig med en kille från Saudi Arabien)
s. 105-106

- Chattar mellan Joumana och Iman:
2014-03-18 07:58:25 - 2014-03-18 08:35:40 (Omar har gift sig) s. 122

Följande chattar återopas till styrkande av att Lina Ishaq kommunicerat med Joumana och således fått del av den information som Joumana hade om söner, därmed till vederläggande av att hon inte känt till att hennes söner deltagit som stridande i en väpnad grupp.

- Chattar mellan Joumana och Khadija/Omar Mehho:
2013-11-11 19:32:34 (Lina har precis pratat med Joumana) s. 28
2014-08-05 19:38:05 - 2014-08-08 07:21:56 (Joumana skickar meddelande till Lina där hon är arg på Lina över bilden från Naimtorget) s. 31
- Chattar mellan Joumana och Laila Mehho:
2014-01-22 08:13:12 - 2014-01-22 08:15:00 (Khadija har sms:at Joumana att hon vill stanna) s. 101
- Chattar mellan Joumana och Iman:
2014-04-10 08:28:43 (Joumana är arg och säger att hon skypat till åsnan, dvs. hon kan antas ha gjort klart vad hon tycker om olika saker till Lina) s. 124
- MMS till Joumana från Khadija:
2013-11-02 22:18:11 (Aya gift sig med en kille från Saudi Arabien) s. 105-106

Följande chattar återopas till styrkande av att Omar Mehho ofta befunnit sig på annan plats än familjen och att han därmed haft begränsat inflytande och kontroll över Joan Mehhos vardag.

- Chattar mellan Joumana och Khadija/Omar Mehho:
2013-11-01 20:19:21- 2013-11-01 20:29:25 (Omar är där man slåss, familjen är i Aleppo eller Idlib) s. 24
2013-11-11 18:43:46 - 2013-11-11 19:29:03 (Omar är inte med familjen) s. 27
- Chattar mellan Joumana och Inas:

2014-02-08 09:08:08 - 2014-03-02 15:27:36 (Omar är av och till vara på annan plats än familjen) s. 108-109
2014-08-05 19:32:49 - 2014-08-05 20:04:55 (Omar är i Damaskus) s. 116-117.

- Chattar mellan Joumana och Iman:
2014-04-22 13:46:30 – 2014-04-22 13:53:11 (Omar bor ensam) s. 125
- Chattar mellan Joumana och Britny/Omar Mehho:
2014-08-05 19:11:15 - 2014-08-05 19:13:25 (Omar är i Damaskus) s. 33-34
2014-08-18 18:06:49 (Omar på annan plats än familjen) s. 39-40
2014-08-24 20:13:38 - 2014-08-24 20:24:19 (Omar inte på samma plats som Joan som är skadad) s. 48-50
2014-08-29 19:37:42 (Omar ska hälsa på Joan som är skadad) s. 54
2014-09-06 17:37:36 (Omar ska besöka Raqqa där familjen är) s. 66
2014-09-15 20:12:17 - 2014-09-15 20:13:37 (Omar är i Elbab och får besök av Lina och Joan) s. 72-74
2014-10-12 16:38:37 - 2014-10-12 16:40:32 (familjen är på ett annat ställe än Omar) s. 87-88

Följande chattar åberopas till styrkande av att Lina Ishaq har gift om sig efter Jiros död.

- Chattar mellan Joumana och Iman:
2014-03-18 07:58:25 - 2014-03-18 08:04:32 (Lina har gift sig) s. 122-123
2014-04-22 13:46:30 - 2014-04-22 13:46:53 (Othman/Joan ringde till Joumana och berättade att Lina gift sig) s. 125

Handläggning

Förslag till huvudförhandlingsplan bifogas

Reena Devgun, *förundersökningsledare*
Karolina Wieslander, *biträdande förundersökningsledare*

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.